

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
המזכירות הפדגוגית
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

טעימות בעברית בגן הילדים

במגזר הדרוזי

פתח דבר

מתוך ההבנה כי בגן נרכשת מערכת עמדות, אמונות ורגשות, דעות והתנהגויות שיאפיינו את הילדים בהמשך דרכם, ומתוך השאיפה ליצור חברה רב-תרבותית שבה לכל קבוצה מקום ראוי, אנו מחויבים ליצור את התנאים המיטביים לגן. גן במערכת חינוך הדרוזית מדגיש את המאחד בינינו והמייחד אותנו, מאפשר היכרות עם מגוון מאפיינים תרבותיים כגון: מוזיקה, ריקוד, מזון וסיפורים עממיים, ומתייחס אל מגוון התרבויות כאל הזדמנות להעשרת עולם הילדים והילדות.

הקניית העברית כשפה שנייה חיונית לביסוס תחושת ביטחון ושייכות, ליצירת תקשורת יום-יומית, וכן כבסיס ללמידה ולהצלחה בעתיד. במובן זה לגננות תפקיד חשוב ומשמעותי בקליטתם המוצלחת של הילדים באמצעות יצירת חוויות חיוביות בעשייה החינוכית בכלל ובסוגיית רכישת העברית בפרט.

החוברת טעימות בעברית לדרוזים מוגשת לצוות החינוכי על מנת לסייע בבנייה ובהטמעה של תפיסה רב-תרבותית בגן.

רוב הילדים במערכת החינוך הדרוזית חשופים בסביבתם הקרובה ליותר מאשר שפה אחת. רכישה עוקבת או רכישה ברצף מתרחשת כאשר שפה אחת, בדרך כלל - שפת המורשת נרכשת מלידה, ואילו השפה הנוספת, בדרך כלל - השפה הדומיננטית בחברה הקולטת נרכשת מאוחר יותר, לאחר גיל שלוש רק עם ההצטרפות למסגרת חינוכית. מצבים אלה מתרחשים מתוך בחירה או מתוך כורח. מתוך בחירה - כאשר ההורים מעדיפים שילדיהם ירכשו תחילה את שפת המורשת שלהם; מתוך כורח - כאשר מי שמטפלים בילדים טרם הגעתם למסגרת החינוכית אינם שולטים בשפה הדומיננטית בחברה.

מחקרים שבדקו את רכישת השפה השנייה במסגרת החינוכית תיארו חמישה שלבים (אולשטיין, 1998; Gorbatt & Kulka-Blum 2003; Tabors; 2014):

1. שלב התמימות - הילדים משתמשים בשפת המורשת מתוך אמונה שכולם מבינים אותה.
2. שלב ההלם והאלם - ההלם של כישלון שפת האם ככלי תקשורת עלול להוביל לאלם שיכול להימשך חודשים אחדים.
3. שלב התקשורת הלא-מילולית - תחילת ההתקשרות עם הסביבה במגוון אמצעים תוך שיבוץ מעט הידע הלשוני בשפה השנייה.
4. שלב שפת הביניים - תקשורת חלקית בשפה החדשה. תחילתן של יוזמות לתקשורת ולמשחק עם בני קבוצת הגיל.
5. שליטה בשפה השנייה - רק לאחר תהליך ממושך מעבר לשנות הגן.

יש לזכור עם זאת, שאין מדובר בשלבים הכרחיים שכל הילדים עוברים באותו סדר, אלא בהתנהגויות אופייניות, וכי בכל שלב נוכל למצוא התנהגויות ספציפיות שאופייניות לשלבים

האחרים. במהלך רכישת השפה השנייה נמצא, שלילדים יש טעויות בלשון בשל חוסר היכרות עם השפה הנלמדת ובשל ההשפעה של שפת המורשת (Brisk, 2015).

כך לדוגמה, ילדים עלולים לטעות בהתאמת שמות עצם לשמות תואר במין ובמספר (לדוגמה 'מים קרה'), משום שבערבית מדוברת אין הבחנה כזו. לעיתים עוברים ילדים תוך כדי שיחה משפה לשפה (switching code), ולעיתים הם יוצרים שילובים מקוריים בין השפות, שחלקם הם פרי של העברת מבנים לשוניים משפה לשפה. כל אלה הן תופעות טבעיות ושכיחות המאפשרות לילדים לתקשר באופן היעיל ביותר עבורם באותו רגע. חשוב שהצוות החינוכי בגן יהיה מודע לכך, יעודד את הילדים להתבטא בכל האמצעים, מילוליים ובלתי מילוליים, העומדים לרשותם, וישתמש בהתנהגויות אלה כרמזים לתחומים שבהם כדאי להעשיר את הידע של הילדים, כפי שיפורט להלן.

נמצא, כי עבור ילדים הנחשפים לשפה שנייה עם כניסתם לגן היכולת לתקשר בשפה יום-יומית מתפתחת במהלך שלוש עד חמש שנים. לעומת זאת, הכישורים הבאים, אשר מכונים 'אוריינות לשונית' מתפתחים לאורך שנים רבות: ההיכרות עם אוצר המילים והמבנים הפונולוגיים, המורפולוגיים והתחביריים האופייניים לרבדים שונים של השפה (לוי, שוהמי וספולסקי, 2003; Gorbatt & Kulka-Blum, 2014; Witt & Butler, Hakuta; 2003) השליטה במגוון סוגות והיכולת להתאים את השימוש בהן לסיטואציה ולנמענים: לספר סיפורים, לתאר אובייקטים ותהליכים, לטעון טענות ולנמק אותן, לשער השערות, לספק שיח מדעי ועוד הן בשפה הדבורה והן בשפה והכתובה.

המסקנה הפדגוגית הנובעת מכך היא, שבנוסף על תשומת הלב הנדרשת לעידוד השימוש בשפה העברית, נדרש מאמץ לטיפול אוריינות לשונית מגיל צעיר ולאורך זמן. בהקשר זה יש להתייחס ברגישות לכישורים האורייניים שהילדים רכשו בשפה הראשונה: ממצאי מחקרים מלמדים, כי לידע בשפת המורשת השפעה על לימוד מוצלח של השפה החדשה, כך שמושגים שנרכשו בשפת המורשת והרגלים אורייניים, כמו קריאת ספרים, מיושמים בשפה הנוספת (חיים, 2014; Kahn; Cummins, 2010, 2012, 2014; Horwitz, Kuash, Schwartz & Ibrahim).

מהי ההשפעה של דו-לשוניות על התפתחות הילדים בטווח

הארוך?

ידוע כיום, שילדים החשופים מלידה לשתי שפות בו-זמנית מבחינים בין שתי השפות כבר בשנת החיים הראשונה. הם לומדים את המבנים הפונולוגיים והפרוזודיים ומפנימים את אוצר המילים המאפיין כל שפה ורוכשים שתי מערכות דקדוק (Kovács & Heinlein-Byers & Werker; 2008; Mehler, al et Petitto; 2009, 2001).

חשיפה לשתי שפות יכולה להשפיע על קצב הרכישה שלהן, כך שמסלול ההתפתחות השפתית אצל ילדים דו-לשוניים הוא ארוך יותר מזה של חד-לשוניים. בספרות העוסקת ברכישת שפת אם ידוע כי קיים קשר בין מידת החשיפה לשפה לקצב ההתקדמות בה. מידת החשיפה של ילדים דו-לשוניים

לכל אחת מן השפות היא מצומצמת (יחסית לילדים חד-לשוניים). ישנם חוקרים שטוענים, כי עובדה זו יכולה להסביר את קצב הרכישה האיטי של שתייהן (Gathercole, 2010; al et Scheele; 2009, Thomas, Eilers & Oller, 2002). & התובנה הנובעת מכך היא, שמידת החשיפה לשפה העברית ואיכותה הן גורמים מרכזיים שיכולים לעודד את רכישת העברית אצל ילדים הרוכשים אותה כשפה נוספת. ואמנם נמצא, שיש בכוחה של פעילות חינוכית מתאימה למלא את הפערים בהתפתחות האוריינות הלשונית בין דוברי שפה ראשונה לשפה שנייה (Baker, 2010; Cummins, 2012; Siegel & Lipka).

יתר על כן, מאז שפורסם מאמרם פורץ הדרך של פיל ולמברט (Lambert & Peal, 1963), ידוע שבסביבה חינוכית מתאימה עשויה לתרום רכישת שפה נוספת להתפתחותם הלשונית והקוגניטיבית של ילדים (Newport & Gleitman, 1995). מחקרים הראו, כי ילדים דו-לשוניים עשויים לגלות שליטה עצמית רבה יותר (Luk & Craik, Bialystok, 2008). החוקרים מסבירים זאת בכך, שילדים דו-לשוניים חייבים לבחור בכל רגע את השפה שבאמצעותה הם מתקשרים ולדכא את השפה האחרת. בנוסף על כך, ישנם מחקרים אשר מצאו שילדים דו-לשוניים מגיעים להישגים גבוהים יותר מילדים חד-לשוניים במבחנים שבודקים חשיבה מופשטת וסמלית (Thompson, Lavin, Adesope, Ungerleider, 2010). & יש המסבירים זאת בכך, שהחשיפה לעובדה שאותם אובייקטים משוימים באופנים שונים מעודדת ילדים דו-לשוניים להגיע למסקנה, שהקשר בין מילים לבין האובייקטים שמסומלים באמצעותן הוא שרירותי. מסקנה זו עשויה להביא אותם להכרה באופי המופשט של סמלים. החשיפה לשתי שפות מזמנת השוואה ביניהן ויכולה לתרום להתפתחות של ידע על אודות השפות (ידע מטא-לשוני) בנוסף על היכולת להשתמש בהן (Ricciardelli; 1988, Bialystok). בגיל הבוגר יש בכוחה של דו-לשוניות להעצים את ההזדמנויות החברתיות והתעסוקתיות של הדוברים. רכישת שפה חדשה במקביל לשפת האם מאפשרת להורים לשמר את שפת מורשתם ולהעביר באמצעותה את העושר התרבותי של קהילתם (Baker, 2011).

להלן נראה כיצד אפשר לעצב את הפעילות החינוכית כך שהילדים יזכו לנצל את היתרונות הגלומים בסביבה רבת-תרבותית ורב-לשונית.

שותפות בפעילות חברתית רלוונטית ומובנת כהקשר מיטבי לרכישת שפה

שפה נרכשת באופן מיטבי בהקשרים משמעותיים לילדים. הקשרים משמעותיים הם הקשרים שבהם הילדים מבינים את תכליתה של העשייה ואת תפקידם בה (דונלדסון, 1978). רכישת השפה הראשונה מושתתת על הבנה הדדית של כוונות בין ילדים לבין המטפלים בהם (Tomasello, 2003). (השתתפותם של פעוטות באופן פעיל במצבים החוזרים על עצמם) (scripts, כגון רחצה באמבטיה, יוצרת תשתית שממנה הם לומדים כיצד להתנהל, ובאמצעותה הם רוכשים את השפה הקשורה לאותן נסיבות) (Nelson, 1996; 2007). בדומה לכך, שגרת הגן היא דוגמה מובהקת להקשרים שתומכים ברכישת השפה, משום שהאופי החוזרתי והמובנה שלה מאפשר לילדים להבין

את תכליתה ולרכוש את שגרת הלשון שמלווה אותה. לדוגמה, בעת סידור הקוביות בגן ילדים שרוכשים עברית כשפה נוספת יכולים לרכוש פעלים כמו 'לסדר' ו'לשים', שמות עצם קונקרטיים כמו 'קוביות' ומופשטים כמו 'משחקי יצירה', מילות יחס כמו 'מעל' ו'ליד', כיצד להתאים את שם התואר לשם העצם במין ובמספר – 'קוביות קטנות' (היבטים מורפולוגיים ועוד. שילוט שמעורב בשגרת הגן יכול ליצור בסיס לרכישת השימוש בייצוגים גרפיים ובהם השפה הכתובה.

כמו ברכישת שפה ראשונה, כדאי שגם השפה הנוספת תירכש דרך השתתפות פעילה בתקשורת חברתית משמעותית עם מבוגרים ועם ילדים אחרים. בדרך זו תהליך רכישת השפה הוא הדרגתי, ובמהלכו עוברים הילדים מתלות בתמיכתם של בני השיח ליכולת עצמאית ליזום שיחות ולהשתתף בהן.

ככל שילדים פעילים ומעורבים יותר באינטראקציות הנוגעות לפעילות שבה הם עסוקים, כן מתפתחת ההיכרות שלהם עם אוצר המילים ועם המבנים הלשוניים שהם חלק בלתי נפרד מן הפעילות הזו. בה בעת, ככל שיכולתם הלשונית מתפתחת, רוכשים הילדים כלים רבים ומגוונים יותר המאפשרים להם ליטול חלק פעיל ולתרום לאינטראקציות נוספות (Tomasello; 1996, 2006, Ochs; 1986, Bruner). דוגמה לכך היא מצב שבו הילדים שואלים שאלה שמסקרנת אותם כמו: איך אוגרים רואים במחילה? מה הם אוכלים? בניגוד למשחק מובנה עם מילות שאלה. דוגמה נוספת היא התנסות ברישום ספרות בעת תכנון פעילויות שונות ומגוונות כגון קניות, הוראות הכנה, רישום הישגי המשתתפים במשחקים וכד' (תובל וגולדמן, 1998; תובל ובדרשי, 2003), בניגוד למילוי דפי עבודה שכל תכליתם היא רישום הספרות.

חשיפה לשפה עשירה במגוון סוגות

המונח סוגה (ז'אנר) מתייחס למכלול של טקסטים, דבורים וכתובים, בעלי מאפיינים לשוניים וטקסטואליים ספציפיים, הממלאים מטרה תקשורתית וחברתית-תרבותית. למשל: שיר, מכתב, סיפור, הסבר, מודעת פרסומת (Hasan & Halliday, 1989).

במהלך הפעילות בגן אפשר למצוא הזדמנויות רבות לחשיפה ולהתנסות בהפקה של מגוון סוגות. כך, לדוגמה, במהלך פעילויות סביב החגים, הילדים נחשפים לסיפור המשחזר את הנרטיב ההיסטורי של החג, לשירים הקשורים לחג, יוצרים מחזה על סיפור החג, מפיקים הזמנות למסיבה המכילות מידע על האירוע, מכינים רשימה של מטלות שיש לבצע כדי להתכונן למסיבה ועוד.

העיסוק בסוגה מסוימת מזמן חשיבה מטא-לשונית (חשיבה על אודות השפה): המידה שבה הטקסט מתאים למטרות של הילדים באותן נסיבות, המבנה של הטקסט והבחירות הלשוניות הנדרשות כדי ליצור אותו. (Brisk, 2015)

פעילויות במסגרת שגרת הגן

במסגרת הגן מתנהל סדר יום מגוון, חלקו נפוץ ושכיח במרבית הגנים וחלקו נהוג בגן מסוים. פעילויות שגרתיות נפוצות כוללות סידור הגן, יציאה לחצר, עריכת שולחן, התנהגות על-פי כללי ההיגיינה וכדומה. בחרנו להתחיל את רשימת הפעילויות המובאות בחוברת זו בשגרת הגן מפני שהיא דוגמה מובהקת שמאפשרת יישום של העקרונות המנחים שעליהם התבססנו: טיפוח אקלים

חינוכי מכבד, טיפוח השפה תוך כדי פעילות בהקשר חברתי רלוונטי ומוכן, יחס חיובי לתרבות המוצא ולשפתה, כולל עידוד השיח בין עמיתים בכל שפה שיבחרו, חשיפה לשפה עשירה במגוון סוגות, שימוש במגוון אופנויות וטיפוח שפה שאינה תלויה בהקשר. למידת שגרת הגן היא תהליך חשוב עבור כלל הילדים, אך היא חשובה במיוחד לילדים שזוהי התנסותם הראשונה במסגרת גן, שמתחיל לטעום את העברית. הכרת השגרה, הנהלים והכללים של הגן מאפשרת לילדים להשתלב בו, לחוש שייכות אליו ומקלה על תהליך הקליטה. באמצעות שגרת הגן נחשפים ילדים לתרבות הגן, ורוכשים את השפה הקשורה לשגרה בהקשר שבו המשמעות של מה שנאמר היא ברורה, בזכות ההיכרות עם הפעילויות המרכיבות את השגרה ועם מטרותיהן. אפשר להקל על הכרת שגרת הגן ולהעצים את תרומתה לילדים על-ידי שימוש בכלים המערבים אופנויות מגוונות בנוסף על השפה הדבורה והכתובה - כלים לא מילוליים כמו תצלומים, לוחות זמן, מפות, תרשימים וצלמיות. הילדים ייחשפו לשימוש של המחנכות במגוון אמצעי הייצוג הללו וינכסו אותם בהדרגה.

כללי הגן

גנים מתנהלים על-פי כללים שונים (כללי התנהגות כלפי הזולת – עמיתים ומבוגרים כאחד, כללי היגיינה ובטיחות, כללים הנוגעים לסדר היום, ועוד). השתלבותם של ילדים חדשים בגן תהיה מהירה ומוצלחת יותר ככל שהם יכירו מוקדם יותר את כללי ההתנהגות המקובלים בו. הבנת הרציונל שבבסיסם של הכללים הללו, כלומר, הבנת המטרות שהכללים משרתים והאופן שבו הם עושים זאת, תורמת לחינוכם החברתי של הילדים. משום כך חשוב שכל הילדים יבינו את ההיגיון שמנחה את הכללים גם אם הם אינם נוחים להם. לדוגמה: חשוב שהילדים יבינו מדוע יש לשמור על הסדר בגן, גם אם אינם נהנים לסדר אותו. במידה שהדבר אפשרי, רצוי שהכללים ייווצרו בתהליך דינמי שבו הילדים פעילים ושותפים. כאשר הילדים שותפים לקביעת הכלל בהקשר משמעותי הם חשים 'בעלות על הכלל' ואחריות לקיומו. לייצוג הגרפי בשתי השפות: עברית וערבית של כללי הגן באמצעות צלמיות, איורים, תצלומים ומילים כתובות, והצגתם במקום בולט – חשיבות רבה. הייצוג הגרפי ממחיש את ההתנהגות הרצויה, מקנה לכללים תוקף של חוק קבוע ומחייב, שאינו פרי של גחמה רגעית, ומקל על ניכוסם גם במקרים שבהם הילדים לא היו שותפים לקבלתם. עצם ההשתתפות בהכנתו של הייצוג הגרפי, המקום הבולט שניתן לו, והאפשרות להשתמש בו כאשר הילדים מסבירים את כללי ההתנהגות בגן לילדים חדשים ולמבקרים, נותן לילדים תחושה של בעלות על הכללים ומחויבות כלפיהם. הייצוג הגרפי מקל על ילדים שאינם שולטים היטב בעברית להבין טוב יותר את המסר ולהעביר אותו הלאה.

כאשר ילדים 'קוראים' את הצלמיות הם נזכרים בהיגיון שמנחה את הכללים ורוכשים את השפה הרלוונטית. הם חוזרים על אוצר המילים המתאים (לשטוף, לסבן, לנגב) להוראות. חלקם נוקשים ובלתי אישיים, לדוגמה: "יש לשטוף ידיים לאחר השימוש בשירותים", וחלקם עקיפים ו'רכים', כמו: "האם זכרת לשטוף את הידיים?" שיחה על אודות הכללים היא הזדמנות להתוודע לאופן שבו תרבויות שונות מנסחות בקשות והוראות. חלקן – באופן עקיף ומנומס כשאלה או כהצעה, וחלקן באופן ישיר. לדוגמה, ילדה חוזר מרוצה מגינת המשחקים ומספר להוריה: היום למדתי איך אומרים בעברית האם אני יכול לקבל את התור שלי בבקשה.

‘קריאת’ כללי ההתנהגות היא פעילות שמתאימה במיוחד לילדים הרוכשים עברית בגן, משום שמדובר בטקסטים קצרים מאוד, שאורכם נקבע על-ידי הסוגה הלשונית (כלל) ולא באופן מאולץ על-ידי המחנכת.

מבחינה לשונית כללי הגן הם הקשר שבו ההיקרות של פעלים בצורת המקור היא שכיחה (לדוגמה: נא לשטוף ידיים, אסור לרוץ במטבח, יש לשמור על הסדר). צורת המקור היא פשוטה יחסית לצורות אחרות של הפועל, מפני שהיא משוחררת משינויים שנובעים מהנטיות השונות. העיסוק בכללים מאפשר, אם כן, לילדים לחזור ולהתנסות בשימוש בפעלים בהקשר פשוט יחסית מבחינה דקדוקית. עם זאת, חשוב שלילדים תהיינה הזדמנויות לפעול בנסיבות שבהן הם נחשפים לנטיות שונות של הפועל בסמיכות. המבליטה את ההבדלים השיטתיים ביניהן. (אחת ההזדמנויות הללו היא עיסוק באירועים שהיו לעומת אירועים שיתרחשו בעתיד סביב לוחות זמן, כפי שנראה בהמשך).

הפקת שלטים עשויה להביא את הילדים לתחושה שהכלל הוא ‘שלהם’, ולהטמיע את המוסכמות שנהוגות בחברה אוריינית בנוגע לייצוג גרפי של איסורים. כנהוג בתמרורים - השפה הכתובה מצומצמת. ילדים יכולים להחליט אם לשלב את השפה הכתובה בשלט על-פי רצונם ועל-פי מידת השליטה שלהם בה.

סידור הגן

ילדים צריכים להתוודע אל האופן שבו הגן מאורגן ולאחר מכן - לסדר את הגן בכל יום. שימוש בשלטים עם צלמיות, עם איורים או עם תצלומים ברחבי הגן עשוי להקל על ההתמצאות בו ועל סידור הגן. מפת הגן היא כלי נוסף אשר יכול לשמש את הילדים ובני משפחותיהם במהלך ההתוודעות לגן: היא מעידה על המיקום של האביזרים השונים בעזרת צלמיות שמראות את המקום שמתאים לכל חפץ (כדאי להשתמש באותם אמצעים גרפיים ברחבי הגן ובמפות כדי להקל על קריאת המפות). הילדים יכולים לקרוא מפה שהוכנה על-ידי מישוהו אחר וגם לסמן עליה בעצמם. הסימון והקריאה יכולים לשרת את הילדים במגוון דרכים נוספות: שיום החפצים והמקומות, סיוע באיתור חפצים, השוואה בין הצעות שונות לסידור פינות בגן ועוד. במהלך סידור הגן כדאי לצלם את שלבי התהליך, החל באי-הסדר ההתחלתי, וכלה במצב המסודר הרצוי.

השימוש בטקסטים הגרפיים כגון התצלומים, הצלמיות והמפות שתוארו לעיל, וכלים נוספים כמו מודל הגן מקוביות או מפלסטלינה, יכולים להעצים את האינטראקציה בין הילדים, משום שהם יכולים לתווך ביניהם ולהקל על הילדים לתקשר באמצעות מחוות אל הכלים הללו.

השפה כאמנות: פעילויות עם שירים ועם סיפורים

קריאה משותפת של ספר ילדים בבית ובגן היא חוויה מעשירה מבחינות רבות. השפה היא חומר גלם ליצירות כמו שירה וסיפורים, משחקי מילים, לשון נופל על לשון, חריזה וכדומה. הקמת ספרייה רב-לשונית בגן הכוללת סיפורים ושירי ילדים בגרסאות ובשפות שונות תאפשר מגוון רחב של פעילויות סביב השפה. הקריאה המשותפת והמשתפת מעניקה לילדים חוויה רגשית נעימה, חושפת אותם לנכסים התרבותיים של החברה, מרחיבה את ידע העולם ומעשירה את השפה.

שירי ילדים מדגישים את הצד הלשוני-צלילי של השפה : ההטעמה, המשקל והחריזה. הם מעודדים שינון של אוצר המילים שלהם בדרך מהנה ואף משחקית (למשל, בשירי משחק ואצבעות כמו : “יש לי קן מגבעולים, בו חמשת גוזלים. אחד הלך, אחד ברח, אחד נבהל, אחד נפל..”).

הסוגה הסיפורית היא סגנון מאתגר לשיח לא מהוקשר עבור הילדים מפני שעליהם לבנות את האירועים והעלילה באמצעות המילים. יחד עם זאת, התנסות בסיפורים (האזנה והפקה) מסייעת לילדים להכיר את הכוח הגלום בסיפור ליצירת עולמות דמיוניים (Bruner, 1986).

איורים אשר משולבים בטקסט המילולי או מופקים על-ידי הילדים במהלך ההאזנה עשויים לתרום להבנת הסיפורים (Waters, 2000 Fang, 1996; Carney & Levin, 2002). זאת, משום שבניגוד לטקסט המילולי האיור מחייב זכירה ואינטגרציה, איורים משמשים מסגרת מארגנת אשר מציגה את מכלול הפרטים והיחסים ביניהם בבת אחת. כאשר האיור חוזר על מידע שמופיע בטקסט הכתוב, מעובד המידע בשני אופנים : עיבוד חזותי-מרחבי ועיבוד שמיעתי-מילולי.

הקידוד הכפול מעמיק את הבנת הטקסט ומקל על זכירתו (Paivio, 1986). בדרך כלל מציגים איורים את המקום, הזמן והפעולות של גיבורי הסיפור. בכך הם עשויים לקשר בין מה שהילדים מכירים מתוך עולמם לבין הסיפור, ולכוון את הציפיות שלהם ביחס להמשך. (Peeck, 1993; Fang, 1996; Carney & Levin, 2002; Vernon Lord, 2007). המשמעות של מילים שאינן מוכרות להם (Fang, 1996; Carney & Levin, 2002; Peeck, 1993). בנוסף על כך, עשויים איורים לפרש את הטקסט ולהוסיף מידע שלא נאמר בו במפורש. כתוצאה מכך, הטקסט המילולי יכול להיות קצר ופשוט מבחינה תחבירית מבלי לפגוע במורכבות של המסרים שהסיפור מוסר (Peeck, 1993; Fang, 1996; Carney & Levin, 2002).

מטרות התכנית:

1. הכרות עם השפה העברית והקניית אוצר מילים בסיסי בתחום כישורי חיים.
2. שימוש חווייתי בשפה העברית כשפה "אחות" של השפה הערבית.
3. פיתוח כישורי האזנה ודיבור בסיסיים בשפה העברית.
4. הקניית העברית כשפה שנייה חיונית לביסוס תחושת ביטחון ושייכות ובסיס ללמידה ולהצלחה בעתיד
5. חיזוק הזיקה לזהות האישית, הכללית והלאומית

עקרונות התכנית:

- לתכנים הנבחרים בתכנית פוטנציאל להעשיר את כישורי השפה וכישורי השיח בשפה העברית ובשפת האם - ערבית, כמו גם את עולם הילדים והילדות ואת החוויות הרגשיות שלהם.

- ההתנסויות של הילדים והילדות סביב התכנים הנבחרים עשויים להעמיק את המשמעויות שלהם.
- חזרה על התכנים, על השירים והסיפורים תוך יצירת חיבורים חדשים תאפשר את רכישת השפה העברית ותעמיק את השיח וההבנה.
- שילוב השפה העברית בהזדמנויות שונות על ידי גננות האם בטקסים קבועים במהלך השבוע בגן כמו לשיר בצוותא שיר בוקר, שיר יום הולדת, וכד' יתרום ללמידת השפה העברית.

בתכנית ארבעה מעגלים:

- הילד הזה הוא אני
- גן שלנו מה נחמד הוא
- משפחה שכזאת
- בסביבה שלי

בכל מעגל נבחרו נושאים/תכנים מובילים על פי הפירוט הבא:

1. הילד הזה הוא אני:

- ✓ **שלום לכם שלום** - פעילויות לרכישת מושגי ברכה והיכרות
- ✓ **בקר טוב צוהל הרחוב** - פעילויות לרכישת מילים וברכות לפתיחת היום
- ✓ **הגוף שלי** - פעילויות להיכרות עם שמות אברי הגוף

2. גן שלנו מה נחמד הוא:

- ✓ **משחק ילדים** - פעילויות משחקיות להכרת מילים בסביבת הגן
- ✓ **יש לי חבר** - פעילויות חברתיות להכרת מילים בסביבה החברתית
- ✓ **מספרים** - פעילויות להיכרות עם המספרים בעברית
- ✓ **הצבע שלי** - פעילויות להיכרות עם שמות הצבעים

3. משפחה שכזאת:

- ✓ **וזאת היא כל המשפחה....** - פעילויות להכרת מילים בהקשר משפחתי
- ✓ **מנהגים במשפחה** - פעילויות להכרת מילים בסביבת הבית
- ✓ **איזה יום שמח לי היום** - פעילויות להכרת מילים מאירועים משמחים בחיי המשפחה

4. בסביבה שלי:

- ✓ **תפקחו את העיניים** – פעילויות להכרת מילים בסביבה הקרובה
- ✓ **בעלי חיים** – פעילויות להכרת שמות בעלי חיים
- ✓ **בא הסתיו** – פעילויות להכרת מילים ממאפייני הסתיו
- ✓ **גשם מטפטף על העורף** – פעילויות להכרת מילים ממאפייני החורף
- ✓ **אביב** – פעילויות להכרת מילים ממאפייני האביב
- ✓ **בקיץ יש...** – פעילויות להכרת מילים ממאפייני הקיץ

מה בחוברת?

בחוברת הצעות לפעילויות עבור כל הנושאים והתכנים. עבורם הוגדרו

הסעיפים הבאים:

1. **הלכה למעשה** – שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית
2. **מילים מהלב** – רשימת מילים בסיסיות מתחום תוכן אשר יש להן פוטנציאל לקרב את הילדים לשפה העברית
3. **מה הסיפור?** סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה
4. **שירו שיר** – שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה
5. **לגננת** – הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

הפעלת התכנית:

1. המנחות תגענה לגן פעמיים בשבוע לשעתיים.
2. העבודה של המנחות עם הילדים בקבוצות קטנות (עד 6 ילדים), ובקבוצה של מחצית מילדי הגן.
3. התכנית היא מודולרית – ניתן לחזור אל הנושאים לפי מידת הצורך והעניין של הילדים.
4. לכל פעילות מבנה קבוע: פתיחה, פעילות מרכזית וסיום. המבנה הקבוע עשוי לתרום לתחושה של רצף ועקביות.
5. מגוון הפעילויות המוצעות בסעיף: פעילות מרכזית הוא רחב, רצוי לבחור אחת מהן בכל מפגש על מנת לא ליצור עומס בקרב הילדים.
6. השירים והסיפורים המוצעים בסעיפים: "שירו שיר" ו"מה הסיפור?" נועדו להרחבה, וניתן להשתמש בהם לפי שיקול דעתה של המנחה/הגננת במהלך השנה.

טעימות בעברית במגזר הדרוזי

הצעה למפגש חשיפה לילדי הגן

רצוי לערוך מפגש היכרות של ילדי הגן עם התכנית, כדאי שמפגש זה יועבר על ידי גננת האם לכלל ילדי הגן. מפגש כזה נועד ליצור סקרנות ועניין בקרב הילדים כמו גם ציפייה למפגש עם השפה העברית.

אפשרויות לפעילות:

- רצוי לקיים שיח עם הילדים. נקודות אפשריות לשיח:
 - באיזו שפה הילדים משתמשים בחיי היום יום לדיבור ולתקשורת?
 - מתי משתמשים בשפה?
 - אילו שפות נוספות מכירים הילדים? היכן שומעים אותן?
 - האם שמעו את השפה העברית? היכן? האם מכירים מישהו שמדבר עברית?
 - איפה ניתן להשתמש בשפה העברית?
 - מדוע חשוב שנכיר את השפה העברית?
- אפשר להשמיע להם שיר בעברית (מתוך המוצעים בחוברת).

פעילויות אפשריות:

- האם הילדים זיהו את השפה?
- האם זיהו מילה שדומה למילה בשפה הערבית?
- על מה חושבים שמספר השיר?
- איך אפשר ללמוד שפה חדשה לדעתם?

משחק "מילה ותנועה":

- הגננת תאמר 3-4 מילים "אחיות" בעברית ובערבית: שלום, ראש, ועוד (רצוי להכין ייצוג חזותי של המילה – תמונה/ציור).
- הגננת תזמין את הילדים למצוא תנועה מתאימה לכל מילה (אותה תנועה למילה בעברית ובערבית).
- הגננת תזמין את הילדים לנוע בחלל החדר וכשתכריז על המילה (בעברית ובערבית) הילדים יפעלו על פי התנועה שהמציאו.
- כדאי לסיים את המפגש בשיח בו תספר הגננת לילדים על המיזם המתוכנן ותשאל אותם: אילו מילים בעברית הם רוצים ללמוד? כדאי לכתוב את בקשות הילדים, ובטקס קבוע (מידי יום ראשון או אחר) לחשוף את הילדים ל: "מילת השבוע", מילה מבקשות הילדים.

טעימות בעברית לילדי הגן

הצעה למפגש היכרות עם המנחה

רצוי לערוך מפגש היכרות של ילדי הגן עם המנחה, כדאי שמפגש זה יועבר על ידי גננת האם בשיתוף המנחה לכלל ילדי הגן. מפגש כזה נועד לחשוף את הילדים למנחה ולאופן העבודה בתכנית, לעורר חוויה חיובית בקרב הילדים וציפייה למפגש עם השפה העברית.

אפשרויות לפעילות:

- רצוי שגננת האם תכין את הילדים למפגש עם המנחה. לשם כך תבקש מהם לשאול שאלות שהיו רוצים לשאול את המנחה, ותתעד אותם על דף.
- בפתיחת המפגש כדאי לשיר שיר אשר קיים בלחן דומה בשפה העברית והערבית (רצוי את אותו שיר ששרו במפגש הקודם). כדאי שגננת האם תשיר אותו בערבית והמנחה תשיר אותו בעברית.
- רצוי לקיים שיח עם הילדים בו יועלו השאלות ששאלו הילדים והמנחה תענה עליהן (במידת האפשר).
- המנחה והגננת תספרנה לילדים על תכנית.
- כדאי לשחק עם הילדים משחק המוכר להם: **"מילה ותנועה"**:
 - המנחה/הגננת תאמר 3-4 מילים "אחיות" בעברית ובערבית: שלום, ראש, ועוד (רצוי להכין ייצוג חזותי של המילה – תמונה/ציור).
 - המנחה/הגננת תזמין את הילדים למצוא תנועה מתאימה לכל מילה (אותה תנועה למילה בעברית ובערבית).
 - המנחה/הגננת תזמין את הילדים לנוע בחלל החדר וכשתכריז על המילה (בעברית ובערבית) הילדים יפעלו על פי התנועה שהמציאו.
- כדאי לסיים בשיר המוכר לילדים מתחילת המפגש.

הילד הזה הוא אני

שלום לכם שלום

פעילויות לרכישת מושגי ברכה והיכרות

פעילות: שלום לכם שלום

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית

לפעילות זו כדאי להכין מראש בובת יד.

- כדאי להכניס את הבובה לתוך קופסה ולעורר סקרנות בקרב הילדים – מה יש בקופסה? ניתן לנער ולהאזין לצלילים, למשש ועוד.
- ניתן לדקלם: "בואו ילדים לראות את קופסת ההפתעות, מי רוצה פה לנחש – בקופסה שלי מה יש?", ולאפשר לילדים לשער: מה בקופסה?
- רצוי להוציא את הבובה תוך משחק דרמטי (הבובה רוצה להכיר את הילדים).
- כדאי להמציא שם קליט לבובה ולהציגה בפני הילדים.
- ניתן לומר לילדים כי הבובה מבקשת לברך אותם לשלום, ולהזמין את הילדים לברך חזרה: "שלום" בעברית ובערבית ולהבחין כי המילים דומות – מילים "אחיות".
- אפשר לשיר עם הילדים את השיר:

"שלום לכם" מאת דתיה בן דור

שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום
ומה שלומכם, ומה שלומכם, ומה שלומכם היום?
נחמד לי מאוד לפגוש אתכם
נחמד לי מאוד לומר לכם:
שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום.

- ✓ להדגיש את המילה "שלום" בשיר.
- ✓ למחוא כף בכל פעם ששומעים את המילה שלום.
- ✓ להזמין את הילדים להציע תנועה משלהם למילה "שלום", לשיר את השיר ולבצע תנועה אותה הציעו הילדים.
- ✓ להאזין/לצפות [בסרטון](#) מתוך הסדרה: "פרפר נחמד".

מילים מהלב:

אני

שלום, שלום לכם, מה שלומכם?

ברכה

להתראות

בובה

- **בסוף המפגש:** הבובה חוזרת חזרה לקופסה ומזמינה את הילדים לברך ל"שלום" בעברית ובערבית תוך השמעת "קולות גוף": תאמרו שלום במחיאה, תאמרו שלום ברקיעה, תאמרו שלום בתפיחה על הבטן/ על הראש ... ניתן גם ללמוד מחוות לאמירת "שלום" – לחיצת יד, נפנוף וכד'.

המשך בעמוד הבא

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

ילד קטן הלך לגן מאת: יד קמזון

פעילויות אפשריות:

- ✓ ניתן לקרוא את הסיפור תוך התבוננות באיורים שבספר.
- ✓ אפשר לקרוא את הסיפור בליווי המחשה, תוך התייחסות ושיום בעלי החיים אותם פוגש הילד: תרנגול, ציפור, חתול, פרפר, כלבלב ועוד.
- ✓ כדאי להדגיש את המשפטים החוזרים בסיפור:

"ילד קטן הלך לגן..."

"שלום, שלום וברכה ודרך צלחה"

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן לשיר מגוון שירי בוקר בשפה הערבית כגון: בוקר טוב ילדים.
הגננת תברך כל ילד בשמו (בעזרת בובת יד) לדוגמה: "בוקר טוב מוחמד", ותזמין את כל ילדי הגן לברך בברכת "בוקר טוב" את הילד (כך תעבור בין כל הילדים). רצוי שהגננת תשלב אמירת "בוקר טוב" בעברית ובערבית.
- ניתן להשתמש בבובת היד לפתיחת מפגש הבוקר או לסיומו. הבובה תאמר בפתיחת המפגש "בוקר טוב לילדים", ותזמין את הילדים לענות בערבית ובעברית. גם בסיום יום הלימודים בגן ניתן להוציא את הבובה מהקופסה על מנת להיפרד מהילדים בברכה: "להתראות" בשפה הערבית ובשפה העברית.

פעילות: מי אני ומה שמי?

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית

לפעילות זו כדאי להכין מראש בובת יד.

- כדאי לפתוח בשיר המוכר לילדים: **שלום לכם מאת דתיה בן דור**. אפשר:

✓ להמציא תנועות לכל שורה בשיר.

✓ להזמין את הילדים למצוא תנועה המתאימה למילה: **שלום** ולבצע

אותה בכל פעם שחוזרת המילה בשיר.

- כדאי להעביר את הבובה בין הילדים, בכל פעם ילד יאמר "שלום" ויציג את

שמו לבובה ויעביר אותה לילד שלצדו.

- ניתן לשחק משחק שמות:

משחקי שמות:

(מתוך האתר לחינוך קדם יסודי)

בכל משחק רצוי להדגים את המשחק באמצעות הבובה, ואז להזמין את הילדים

להצטרף.

✓ כל אחד אומר את שמו, ושאר הילדים חוזרים אחריו באותו האופן שבו השם נאמר (לאט,

מהר, חזק, חלש, קטוע, עם חזרות וכו').

✓ כל אחד אומר את שמו בתוספת תנועה דרמטית. שאר הילדים מתבוננים בו או מחקים אותו.

✓ מאזינים למוזיקה שקטה ורגועה. מעבירים סרט ארוך בין הילדים, כל ילד שהסרט מגיע אליו

אומר את שמו וממשיך להעבירו הלאה.

✓ כל אחד אומר את שמו בצורה מיוחדת. לכל ילד קול שונה. מקליטים את קולות הילדים

ומאזינים להם.

✓ לכל ילד זוג מקלות הקשה (או פקקים, קוביות עץ וכו'). כל אחד מקיש את שמו בצורה

מיוחדת (מקל במקל, מקלות על הרצפה, על הכסא) ושאר הילדים מחקים אותו. אפשר

להחליט מראש על האופן שבו אנחנו מקישים את השם: לאט מאד, מהר, עם הפסקות, עם

חזרות, ועוד ועוד.

✓ "רוץ – רוץ שב": כל הילדים יושבים במעגל ואחד מהם מוזמן לצאת מהמעגל. הילד שהוזמן

רץ מסביב לקבוצה אך בסימן מוסכם עליו להתיישב מהר בין שני חברים ולומר את שמם בקול

רם.

- **בסוף המפגש:** הבובה חוזרת חזרה לקופסה ומברכת את הילדים "שלום ולהתראות" בעברית

ובערבית, כדאי להזמין את הילדים לברכה חזרה.

מילים מהלב:

אני

שלום, שלום לכם, מה
שלומכם?

ברכה

להתראות

בובה

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"פעם היה ילד שלא רצה לישון לבדו" מאת מירה מאיר

סיפורו של ילד שמתקשה להירדם ולקוח למיטה בכל פעם בובת צעצוע נוספת, עד שנגמר המקום במיטה. מה יעשה הילד אז..?

- ✓ כדאי לקרוא את הסיפור בעברית ובתרגום לערבית, תוך התבוננות באיורי הספר.
- ✓ רצוי להזמין את הילדים להתבונן בשני הספרים (עברית וערבית) – מה הם מזהים? במה הם דומים ובמה הם שונים?
- ✓ הילד פוחד לישון לבדו – ומצרף אליו בובות צעצוע: דובי, ארנב, קופיף, נחש, חתול. כדאי להביא חפצים אלו, ולשיים אותם בעברית ובערבית.
- ✓ אפשר לשחק "משחק מישוש" – נכניס אחת הבובות לקופסה אטומה והילדים יגלו: מה בקופסה? באמצעות מישוש.
- ✓ אפשר לשחק משחק: "מה חסר בגננו הקטן" – נניח את בובות הצעצוע בשורה, נזמין אחד הילדים לעצום את עיניו – נוציא אחת הבובות. הילד שכיסה את עיניו יגלה – מה חסר?
- ✓ ניתן לצפות ב**סרטון**
- ✓ רצוי להשאיר את שני הספרים – העברית ובערבית בספרייה הגן לעיון הילדים.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן לשחק בכל אחד ממשחקי השמות המוצעים.
 - ניתן לקרוא את הספר: "פעם היה ילד שלא רצה לישון לבדו" מאת מירה מאיר, כהכנה למפגש עם המנחה או כסיכום המפגש איתה.
- פעילויות נוספות (בקבוצה קטנה):**
- ✓ רצוי להזמין את הילדים להתבונן בשני הספרים (עברית וערבית) – מה הם מזהים? במה הם דומים ובמה הם שונים?
 - ✓ נביא כרטיסיות המביעות רגשות, ונזמין את הילדים להתאים רגש לכל חלק בסיפור.
 - ✓ נצלם את הילדים בהבעות פנים המביעות רגש, ונזמין את הילדים להתאימן למצבים המתוארים בסיפור.
 - ✓ ניתן להכין קופסה אטומה ולהכניס לתוכה את החיות המופיעות בסיפור. נזמין כל ילד להוציא בובה אחת למשש אותה, לומר לה "שלום" גם בערבית וגם בעברית, ולציין את שמה בשתי השפות ומחזיר לקופסה.

בקר טוב צוהל הרחוב

פעילויות לרכישת מילים וברכות לפתיחת היום

פעילות: בקר טוב הגיע

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית

- ניתן לשחק משחק הכרות לפתיחה:

"אצל מי הכדור?"

לגלגל את הכדור בין הילדים, בכל פעם שהכדור עוצר אצל ילד או ילדה

הם מכריזים את שמם. ניתן לשלב דקלום:

"הכדור התגלגל,

ובכלל לא התבלבל

בגלגול מהיר-

את מי הוא יכיר?"

- כדאי לברך את הילדים בברכת "בקר טוב" ולהזמין אותם לברך חזרה (בעברית ובערבית).

- ניתן לשיר עם הילדים את השיר "בקר טוב" מאת לוי קיפניס. כדאי לשיר את השיר בהדרגה – בכל מפגש להוסיף בית. אפשר:

✓ ללוות את השיר בתנועות מתאימות.

✓ להמחיש את המילים בתמונות.

✓ [להאזין לשיר מתוך אתר זמרשת.](#)

✓ לשחק משחקים כגון: המנחה/הגננת תשיר בית מהשיר – הילדים

ימצאו את התמונה המתארת את הפעולה (רוחץ פנים, מתלבש

וכד'), ילד בתורו מציג פעילות מסוימת מזו המתוארת בשיר (ללא

מילים), הילדים יצטרכו לומר מהי הפעילות (בעברית

ובערבית).

בקר טוב הגיע

מאת לוי

קיפניס

בִּקְרָטוֹב הַגִּיעַ
קָם לוֹ יֶלֶד קָטָן
מִמֶּטֶתוֹ שָׁמַח
הוּא קוֹפֵץ מִיָּד
כָּה וְכָה כָּה וְכָה
ל ל ל ל ל
כָּה וְכָה

בִּקְרָטוֹב הַגִּיעַ
קָם לוֹ יֶלֶד קָטָן
בְּגָד וְנֶעְלָם
הוּא לוֹבֵשׁ מִיָּד
כָּה...כָּה...

בִּקְרָטוֹב הַגִּיעַ
קָם לוֹ יֶלֶד קָטָן
פָּנִים וְיָדַיִם
הוּא רוֹחֵץ מִיָּד
כָּה...כָּה...

בִּקְרָטוֹב הַגִּיעַ
קָם לוֹ יֶלֶד קָטָן
פֶּה וְשִׁנָּיִם
הוּא שׁוֹטֵף מִיָּד
כָּה...כָּה...

בִּקְרָטוֹב הַגִּיעַ
קָם לוֹ יֶלֶד קָטָן
אֲרוּחַת הַבִּקְרָט
הוּא אוֹכֵל מִיָּד
כָּה...כָּה...

בִּקְרָטוֹב הַגִּיעַ
קָם לוֹ יֶלֶד קָטָן
אֶל הַגֶּן שָׁמַח
הוּא הוֹלֵךְ מִיָּד

מילים מהלב:

אני

שלום, שלום לכם, מה
שלומכם?

בקר

בקר טוב

משחק

דור

- **משחק: "בקר טוב לחברי".** הגננת מקישה בקצב קבוע. הילדים הולכים באופן חופשי בחלל החדר כשהתיפוף פוסק הילדים עוצרים. הגננת קוראת בשמו של אחד הילדים וכל שאר הילדים פונים אליו ומושיטים לכיוונו את היד בתנועת ברכה ומברכים "בוקר טוב".
- **משחק: "פגישה וברכה".** כדאי להשמיע מנגינה במקצב הליכה (מארש). להזמין את הילדים לנוע במרחב בהתאם לקצב. כאשר המנחה/הגננת עוצרת את המנגינה ילדים פונים לחבר שעומד לידם לוחצים את ידו ומברכים: בוקר טוב/שלום בעברית ובערבית.
- **בסיום המפגש:** כדאי להיפרד מהילדים בשיר מוכר כגון: "שלום לכם" מאת דתיה בן דור.

מה הסיפור:

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"תגידי איך קוראים לך" מאת נירה הראל

- ילדה חדשה באה לגן. באה ועמדה בפתח. ראתה אותה הגננת ואמרה: שלום ילדה, איך קוראים לך? יש לי הרבה שמות ענתה הילדה...
- ✓ כדאי לקרוא את הסיפור ולהתבונן באיורים.
- ✓ ניתן להציע "תרחיש" בו מגיע ילד חדש לגן – כיצד נכיר אותו?, במה נברך אותו? רצוי להדגים את התרחיש בעזרת משחק תפקידים בערבית, ולשלב מילים המוכרות לילדים בעברית.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן לתרגם את השיר המוצע "הכדור התגלגל" לערבית ולשיר אותו עם הילדים.
- ניתן לשחק משחק גלגול הכדור ב"דומינו שמות": הגננת אומרת את שמה ואת שם הילד אליו היא מוסרת את הכדור לדוגמה: "ניהאד-יזן", הילד שקיבל את הכדור אומר את שמו ואת שם הילד או הילדה אליהם הוא מוסר: "יזן-מנאר" וכן הלאה. כדאי שהגננת תשתמש במילה העברית: "כדור בהקשר זה"

פעילות: בקר טוב צוהל הרחוב

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית

מילים מהלב:

שלום

בקר טוב

ברכה, לברך

גן

בובה

- כדאי לפתוח את המפגש בשיר המוכר לילדים מפעילות קודמת:
"בוקר טוב" מאת לוין קיפניס תוך ביצוע תנועות מתאימות המוכרות לילדים וניתן גם:
 - ✓ להזמין את הילדים להציג את השיר – תוך המללת הפעולות שעושה הילד בעברית והערבית.
 - ✓ לתכנן ולהציג את השיר בעזרת בובות בפינת המשפחה.
- משחק **"תנועה במרחב"**:
 - ✓ לבקש מהילדים להציע תנועות המתאימות למילה "שלום", תוך אמירת המילה בעברית ובערבית.
 - ✓ להזמין את הילדים לנוע במרחב, ולעשות תנועות "שלום" לכל מי שעובר לידם תוך אמירת המילה "שלום".
 - ✓ לבקש מהילדים לנוע על פי קצב אותו מקישה המנחה/הגננת כאשר המנחה/הגננת עוצרת כל ילד מברך ב"בוקר טוב" את הילד שנמצא לידו.
 - ✓ להזמין את הילדים להציע תנועה **מוסכמת** למילה "בוקר טוב" ולמילה "שלום" – לחזור על התנועות תוך אמירת המילים בעברית ובערבית.
 - ✓ לבקש מהילדים לנוע במרחב לצלילי מקצב אותו תקיש המנחה/הגננת (אפשר לנוע בכל פעם בצורת התקדמות אחרת: הליכה איטית/מהירה/דהרה/דילוג/קפיצה ועוד) כאשר המנחה/הגננת עוצרת היא מכריזה מילה ("**שלום**" או "**בוקר טוב**") והילדים יבצעו את התנועה המוסכמת.
- **בסיום המפגש**: כדאי לחזור על שיר המוכר לילדים.

עוד שיר:

שירים קצרים להעמקת החוויה

בקר טוב מאת ע' הלל

בקר טוב!
צוהל הרחוב:
לאן לאן?
לגן.
הבקר אור
וקול צפור:
לאן לאן?
לגן!

הולכים, הולכים
ומחכים
הילדים
הנחמדים.
אצים לגן
סגן ודן,
יעל ורות
במהירות.

שמלה כחלה
לענולה
וסרט לגילה,
וליואש
יש כובע קש.
וגם לטל
בקבוק וסל
ויפי של
סנדל
ולנסים
חלצת פסים.
כלם אצים,
כלם רצים.
ואמהות
טובות מאד
יד נותנות
ומלוות
את הילדים
הנחמדים.
לאן לאן?
לגן!

פעילויות אפשריות:

- ✓ ניתן לדקלם או לשיר **קטע** מהשיר רצוי להתחיל בשני הבתים הראשונים של השיר.
- ✓ ניתן לשחק ולהמחז את השיר.
- ✓ ניתן להדגיש פעלים: הולכים, אצים, מחייכים.

מה הסיפור:

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחוויה

"בקר בהיר אחד" מאת אורה איל

בבקר בהיר ילד הולך לסבתא מה מצא בדרך? לכך יש רמז חלקי בתמונה הנמצאת בעמוד שלפני התשובה: כובע, כלב, פרח, ואת הילדה לימור.

פעילויות אפשריות:

- ✓ לקרוא את הסיפור ולהבחין בחריזה.
- ✓ להתבונן באיורים ולגלות – את מי פוגש הילד (לפי הרמזים שבאיור) – רצוי לומר את המילים בעברית ובערבית.
- ✓ להציג את הסיפור בעזרת אביזרים.
- ✓ אפשר להזכיר מילים שמתחרזות – בעברית ובערבית.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- כדאי לקרוא את הספר **"בקר בהיר אחד" מאת אורה איל** בשפה הערבית כהכנה למפגש עם המנחה או לסיכום המפגש איתה.
- כדאי להמחיש את הסיפור באמצעות הדמויות/אביזרים המופיעים בו. תוך כדי הקריאה פוגשים דמות/אביזר אחר והילדים יאמרו את שמה בעברית ובערבית.
- אפשר להזכיר מילים שמתחרזות – בעברית ובערבית.

הגוף שלי

פעילויות להיכרות עם שמות אברי הגוף

והרי לכם פרצוף...

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית

- ניתן לשיר שיר פתיחה: "אף סנטר ולחיים" מאת חיה שנהב

אף סנטר ולחיים
שתי עיניים - שערות
שתי אזניים, שתי ידיים
ציפורניים אצבעות
מה למעלה השמיים
מה למטה אדמה
הופ למעלה, הופ למטה
ונתחיל מהתחלה.

מילים מהלב:

אני

פנים

איברי הפנים: עיניים, אף, פה,

לחיים, גבות, שיער, אוזניים **ועוד**

✓ כדאי לשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות.

✓ כדאי לשיים כל איבר בשיר בליווי הצבעה על האיבר המתאים – בעברית ובערבית.

✓ רצוי לחזור על השיר מספר פעמים – ניתן להזמין ילד להיות "מנחה התנועות".

- אפשר להביא מראות לילדים ולהזמין אותם להתבונן בפנים. תוך כדי ההתבוננות – כדאי לשיים את איברי הפנים (בעברית ובערבית): עיניים, אף, פה, לחיים, גבות, שיער, אוזניים.
- אפשר להביא בובה למפגש בקבוצה – ולהתבונן בפניה ולשיים את איברי הפנים שלה.
- "והרי לכם פרצוף" - ניתן להביא כתבי עת צבעוניים להזמין את הילדים לעיין בהם ולמצוא פנים לבקש מהילדים לגזור איברי פנים ולהדביקם על גבי צלחת מפלסטיק או להדביק את הפנים ולהוסיף להם גוף.
- **בסוף הפעילות ניתן:**
 - ✓ לשחק משחק "המלך אמר" - המנחה/הגננת מכריזה על איבר בפנים והילדים צריכים להצביע עליו.
 - ✓ לשיר שוב את השיר "אף סנטר ולחיים" מאת חיה שנהב, להקליט את הילדים שרים ולהשמיע להם.

עוד שיר

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

"יש לי אוזן להקשיב" מאת יורם טהר לב

יש לי אذن – להקשיב

יש לשון לי – להשיב

יש לי יד - בשביל לחוש

ושיער – ללא שימוש.

✓ לדקלם את השיר תוך שימוש בתנועות מתאימות.

✓ לדקלם בצורה של "שאלה – תשובה":
המנחה/גננת מדקלמת חלק מהמשפט והילדים עונים לה לדוגמה: מנחה: יש לי אוזן, ילדים: להקשיב.

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

ניתן לקרוא את הסיפור: "לפעמים" מאת פאול קור

לפעמים אני צוחק ולפעמים אני בוכה לפעמים אנו כועס ולפעמים...

✓ כדאי לקרוא את הסיפור תוך התבוננות באיורים בספר.

✓ ניתן לקרוא את הסיפור ולהדגיש את המילים החוזרות "לפעמים אני...". את הרגש

המתואר כדאי לומר בעברית ובערבית: "לפעמים אני עצוב.."

✓ אפשר להזמין את הילדים לחקות את הבעות הפנים של הילד בסיפור.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ✓ ניתן לשיר את אותם שירים בשתי השפות – עברית וערבית.
- ✓ אפשר לשחק את המשחק "המלך אמר".
- ✓ אפשר להכין מראש צורה של פנים ולהזמין כל ילד וילדה לצייר את אברי הפנים תוך התבוננות במראות. תוך כדי הפעילות, הגננת תשיים את שמות האיברים שהוא מציר.
- ✓ אפשר לזמן לילדים מגוון חומרים פתוחים (רצועות, גלילים, חפצים שיצאו משימוש, אריזות ועוד) ולהזמין ליצור פנים, תוך כדי הגננת תשיים את אברי הפנים שהילד יוצר.

פעילות הגוף שלי

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית

- ניתן לפתוח את המפגש במשחק ה"הוקי פוקי":

הוקי פוקי שיר משחק אמריקאי

הושט היד לפנים,
הושט היד לאחור
הושט היד לפנים
ולנער אותה היטב,
עושים קצת הוקי פוקי ומסתובבים
זזה כל הסיפור..."

הושט הרגל/ ראש/ בטן...

מילים מהלב:

אני

גוף

אברי גוף: ראש, ידיים, רגליים,
בטן, גב

פנים

- ✓ כדאי לעמוד במעגל לשיר ולרקוד על פי המילים בשיר.
- ✓ ניתן להזמין את הילדים לפשוט, לנער, לכופף איברים ומפרקים שונים למרכז ומחוץ למעגל (ראש, רגל, יד, אף, ברך ועוד) תוך אמירת שם האיבר בעברית ובערבית.

- ✓ רצוי להזמין את הילדים להכריז על איבר (בעברית ובערבית) ולבקש משאר הילדים לפעול על פי המילים בשיר.

אפשר לשחק משחק: "מי אני ומה שמי?"

- ✓ אפשר לבקש מהילדים לעצום עיניים, המנחה/הגננת בוחרת ילד אחד ומכסה אותו בבד קליל ונושם שלא ניתן לזהות את הילד שנמצא מתחתיו.
- ✓ הילדים, בניסיון לזהות מי הילד המסתתר מתחת לכיסוי, מבקשים ממנו להוציא כל פעם איבר גוף אחר מחוץ לכיסוי ולהחזירו במהרה פנימה עד לגילוי. ניתן לשחק זאת גם מאחורי וילון.

- אפשר לשחק משחקי תנועה להכרת שמות איברי הגוף:

מומלץ להיעזר בתכנית הלימודים בחינוך גופני הקיימת בעברית ובערבית

א. עיין בנושא: חינוך לתנועה: ידע ומודעות לגוף

ב. עיין בספח 3: אוצר מילים הקשור לתנועה: איברי הגוף

מפגש מלטף

- ✓ להזמין את הילדים לשבת במבנה מעגלי, ולשמור על המרחב האישי.
- ✓ להציג כרטיסייה ובה איור איבר גוף (ידיים, פנים, לחיים, אף), ולהזמין את הילדים לזהות ולשיים בקול את האיבר המצויר בכרטיסייה בעברית ובערבית וללטף קלות את האיבר המוצג (חשוב שכל ילד ילטף רק את גופו הוא, בקצב ובמגע הנעימים לו).
- ✓ לחלק לילדים נוצות איתן נעים ללטף את הגוף או מטפחת משי.

הצל שלי ואני

- ✓ להזמין את הילדים לצייר את מתאר גופם (קווים חיצוניים) על גבי גיליון נייר גדול או בגיר על המדרכה.
- ✓ לבצע משימות ביחס לציור המתאר של גופם, למשל: עמדו ברגל אחת על היד, רוצו מסביב לגוף, שבו על הראש, הניחו כפות ידיים על החלק העליון של הגוף וכד' – את שם האיבר יש לומר בעברית ובערבית.
- ✓ לקלוע שקית אורז לאיברי גוף שונים הקיימים בציור מתאר גופם: לכף היד, לברך המאוירת, לראש וכד'.

משחק תופסת איברי גוף

- ✓ לבחור תופס שיצהיר על איבר בגוף (בעברית ובערבית) שעל המשתתפים לגעת בו תוך כדי רדיפה והתחמקות.
- ✓ ילד או ילדה שנתפסו יהפכו להיות התופס החדש.
- ✓ התופס החדש יכריז על איבר גוף שונה מקודמו והמשחק יימשך וחוזר חלילה.

משחק מנחה התנועה

- ✓ כל ילד ידגים בתורו תנועה באיבר גוף ויציין בקול את שמו של האיבר (בעברית ובערבית).
- ✓ חבריו יחקו את תנועתו ויחזרו על שם האיבר הפעיל.
- ✓ בשלב הבא ידגים הילד כיצד ניתן להתקדם תוך חיקוי התנועה שהציע.

משחק המורה הצעיר

- ✓ הילדים יתחלקו לזוגות, האחד ייתן הוראות לביצוע תנועה באיברי הגוף השונים והשני יבצע אותה תוך ציון שם האיבר אותו הוא מניע. (לעמוד על רגל אחת, להישען על הידיים, לשכב על הבטן, ללכת על הידיים והרגליים וכדומה..).

- ✓ ניתן להוסיף חפץ, כמו: שקית אורז, כדור מנייר עיתון, מקל קצר, כדור טניס.
- האחד ייתן הוראה לחברו היכן להניח את החפץ על גופו ואף כיצד להתקדם איתו במרחב או במסלול מובנה.
- ✓ בני הזוג יחליפו תפקידים.

משחק שניים שניים

- ✓ המנחה/הגננת תכריז כל פעם על איבר שיש שניים ממנו בגופנו בעברית ובערבית (זוגי: יד, רגל, מרפק ברך וכד').
- ✓ הילדים יתנסו באופן פרטני בהפגשת איברים זוגיים בגופם, למשל: כף יד לכף יד, מרפק למרפק, ברך לברך..).
- ✓ בזוגות: הילדים יתנסו בהפגשת איברים זוגיים זהים עם חבר.
- ✓ הילדים יפעלו במשימות הפגשת איברים בעמדות מוצא שונות, למשל: בישיבה, בשכיבה, בעמידה על רגל אחת, בישיבה על הרצפה...

משחק "המלך אמר":

- ✓ בחירת ילד או ילדה למלך התנועות.
- ✓ המלך יכריז בקול: "המלך אמר... לגעת ב..." (בשם איבר בעברית ובערבית) ובו בעת ההכרזה הוא עצמו נוגע באותו איבר בגופו (ראש, צוואר, עורף, גב, שכם, זרת..).
- ✓ שאר הילדים מקשיבים להוראות ובמבצעים את דברי המלך.
- ✓ מידי פעם יבלבל הילד את חבריו בכך שיכריז על שם איבר ויגע באיבר אחר ממה שהכריז
- ✓ ילד שיתבלבל יבצע משימה חביבה ומהנה ויחזור למשחק, למשל: יקפוץ על רגל אחת 5 פעמים, יקפוץ על שתי רגליים בתוך חישוק 10 פעמים, יכדרר כדור 5 פעמים.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

פעילויות אפשריות:

- ✓ לשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות.
- ✓ להזמין את הילדים להכריז על שני איברים: "מי יכול לשים... על...?"
ושאר הילדים יבצעו [להאזין לשיר](#) ✓

"מי יכול?" מאת דתיה בן דור

מי יכול לשים יד על הראש?
אני יכול לשים יד על הראש
כך, כך יד על הראש
מי יכול לשים אצבע על האף?
אני יכול לשים אצבע על האף
כך, כך אצבע על האף
מי יכול לשים מצח על הברך?
אני יכול...
כך, כך מצח על הברך
מי יכול לשים מרפק על מרפק?
אני יכול...
כך, כך מרפק על מרפק
מי יכול לשים סנטר על הרצפה
אני יכול...
כך, כך סנטר על הרצפה
מי יכול לשים טוסיק על הכיסא
אני יכול...
כך, כך טוסיק על הכיסא

פעילויות אפשריות:

- ✓ לשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות
- ✓ [לצפות בסרטון](#) מתוך ערוץ הופ ילדות ישראלית

"ידיים למעלה" עממי

ידיים למעלה על הראש
על הכתפיים אחת, שתיים, שלוש.

עצמו את העיניים ועכשיו
פקחו
איזה יום יפה כפיים מחאו.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- אפשר לשחק במשחק "שקיות האורז":
 - ✓ הילדים ינועו בחופשיות בחלל החדר עם שקיות האורז. בכל פעם הגננת תכריז על איבר גוף (פעם בעברית ופעם בערבית), הילדים יניחו את השקית על אותו איבר שהגננת הכריזה.
 - ✓ הילדים ינועו בחלל החדר עם שקיות האורז. הגננת תכריז על איבר גוף מסוים (בעברית ובערבית). הילדים מתבקשים להפגיש אותו איבר עם חבר נוסף. למשל ידיים, רגליים, כתף, גב.
- לשיר את השיר "מי יכול לשים יד על הראש בערבית" מین بقدر يحط ايده على راسه – هيك هيك بنحط الايد على الراس".
- ניתן לחלק לכל ילד מעט קרם ידיים בכף ידו. לפי הנחיות הגננת, הילדים ימרחו את הקרם על האיבר עליו היא הכריזה (בעברית ובערבית).
- אפשר לשחק "משחק החישוקים":
 - ✓ נניח חישוקים בחלל הגן.
 - ✓ נזמין את הילדים להתנועע במרחב הגן (אפשר להנחות בכל פעם בצורת התקדמות אחרת: דהרה, דילוג ועוד), תוך האזנה למוזיקה.
 - ✓ כאשר המוזיקה נעצרת, הגננת תכריז על אחד מאיברי הגוף אותו יכניס הילד לתוך החישוק. בהמשך אפשר להכריז על יותר מאיבר אחד.

גן שלנו מה נחמד הוא

מילים מהלב:

בוקר טוב

גן

כלל

משחק

משחק ילדים

פעילויות להכרת מילים בסביבת הגן

פעילות "כללי הגן":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- ניתן לשיר שיר פתיחה:

אני וגנני, שיר תנועה ומשחק חנני בגני ובמעוני

מאת: אראלה סביר

בוקר טוב בוקר טוב שמש בשמיים ונמחא ונמחא ונמחא כפיים

לה לה לה לה לה לה לה

בוקר טוב בוקר טוב שמש בשמיים ונמחא ונמחא ונמחא כפיים

לה לה לה לה לה לה לה

בוקר טוב בוקר טוב שמש בשמיים ונרקע ונרקע

טך טך טך טך ברגליים

בוקר טוב בוקר טוב שמש בשמיים נעמוד ונקפוץ הופה על הרגל

לה לה לה לה לה לה

✓ כדאי לשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות

✓ ניתן להוסיף פעילויות כגון: כולם מקישים בלשון... כולם מנגנים בתופים... אפשר להזמין את הילדים להציע פעילות בעצמם – ולשיים אותה כגון: כולם מנסים לקפוץ... ולבצע אותה.

✓ אפשר לשחק משחק "חבילה עוברת":

✓ המנחה/הגננת מעבירה קופסה ארוזה בהרבה מאד שכבות של נייר עיתון. על כל שכבה תמונה של חפץ או דמות המוכרים לילדים מסביבת הגן כגון: בובה, קובייה, תיק אוכל, ילד, ילדה, צבע, מאכל, משחק, מתקן חצר וכד'.

✓ נאזין לשיר המוכר לילדים, המנחה/הגננת תעצור את השיר, הילד או הילדה שהחבילה נמצאת אצלם יורידו שכבה אחת של נייר יאמר מה מופיע בתמונה המנחה/הגננת תאמר את המילה בעברית.

✓ שכבה האחרונה- המנחה/הגננת תפתח את הקופסה בתוכה: בובת היד המוכרת לילדים ולילדות.

✓ כדאי לשיר עם הילדים שיר דתיה בו דור אני נקי

✓ מילים ולחן: דתיה בו דו

דתיה בן דור

מילים ולחן: דתיה בן דור

קיימים 3 ביצועים נוספים לשיר זה

אני רוחץ ידיים

תידלדל - דייל - די

בסבון ומים

תידלדל - דייל - די

והלכלוך מהר מהר בורח

וטוב לי טוב עכשיו וגם שמח .

כי אני נקי

וכשאני נקי

אני מותק .

אני רוחץ רגליים

תידלדל - דיל - די

בסבון ומים

תידלדל - דייל - די

והלכלוך מהר מהר בורח

וטוב לי טוב עכשיו וגם שמח .

כי אני נקי

וכשאני נקי

אני מותק .

אני מצחצח שיניים
תידלדל - דיל - די
במשחה ומים
תידלדל - דייל - די
והלכלוך מהר מהר בורח
וטוב לי טוב עכשיו וגם שמח .
כי אני נקי
וכשאני נקי
אני מותק .

ואימא לי חופפת
תידלדל - דייל - די
את הראש, וגם שוטפת
תידלדל - דייל - די
והליכלוך מהר מהר בורח
וטוב לי טוב עכשיו וגם שמח .
כי אני נקי
וכשאני נקי
אני מותק

משחק:

- בזמן ההאזנה לשיר הילדים מבצעים תנועות מתאימות בידיים ברגליים צחצוח שיניים חפיפת הראש וכששומעים המלה נקי מוחאים כף
- ילד עומד בפני הילדים מבצע תנועה קשורה להגינה ושאר הילדים מחקים אותו
- ילד אחד מבצע תנועה וילד אחר ינחש ויגיד במילים את הפעולה
- משחק : מה לא שייך?
לשים על שולחן חפצים וכלים קשורים להגינה חוץ מאחד שהוא לא קשור כגון, סבון, נייר מגבת, מברשת שיניים, משחת שיניים, בלון
על הילדים לנחש מהו החפץ הלא שייך בקבוצה ויגיד את שמו בעברית.
- כדאי לשחק : מה חסר ?
✓ ניתן להשתמש בתמונות על אמצעי הגינה (רצוי להשתמש בחפצים עצמם), לסדרם בשורה
✓ לבחור ילד או ילדה שיסתירו את עיניהם בזמן שילד או ילדה נוספים מוציאים אחד החפצים.
✓ להזמין את הילדים להכריז בקול : "מה חסר בגננו הקטן?"

✓ הילד או הילדה שעצמו עיניהם צריכים לגלות את החפץ שהוצא ולומר את שמו בעברית ובערבית.

✓ להציג בפני הילדים מגוון של שלטים וצלמיות ואיורים למרכזים בגן ועל הילד לנחש איפה המקום המתאים לתלות אותם בגן

✓ מפת הגן: הילדים מתבוננים במפת הגן ומתארים איפה מסודר כל חפץ.

✓ משחק באמצעות המפה: "מחפשים את המטמון"

ילד יוצא מכתה והילדים מחביאים חפץ ומסמנים את מקומו על פני מפת הגן הילד נכנס לכתה ומנסה למצוא את מקום החפץ ויגיד את שמו.

אפשרות שנייה: ילד אחד מסמן את מקום המחבוא של החפץ על המפה ושאר הילדים מחביאים את החפץ בהתאם לסימון הילד נכנס פנימה ומנסה למצוא את החפץ המוחבא בהתאם למפה

יצירה:

✓ אפשר להזמין את הילדים לצייר איורים, מתאימים לקביעת הכלל בגן כמו "נא לשטוף ידיים לאחר השימוש בשירותים"
"זכרת לשטוף ידיים"

✓ בתום הכנת האיורים וכתובת הכלל הילדים תולים את הכלל במקום המתאים.

• **בתום הפעילות:** ניתן להזמין את הילדים לשיר שיר השלום:

נאמר שלום במחיה ש-לום

נאמר שלום ברקיעה ש-לום

נאמר שלום בתפיחה ש-לום

✓ ניתן לבקש מהילדים להציע קולות גוף נוספים לאמירת המילה (בעברית ובערבית).
"ש-לום". המנחה/הגננת תשיים את הפעולה וכל החברים יבצעו.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

גן שלנו מאת חניגה סמילר

גן שִׁלְנוּ מֵה נֶחֱמָד הוּא

לְנוּ טוֹב בּוֹ עַד מְאוֹד

בּוֹ נָשִׁיר, נִשְׁתַּעֲשַׁע,

נִשְׁחַק וְנַעֲבֹד.

עִם הַשֶּׁחֶר, עִם הַשֶּׁמֶשׁ

חִישׁ גִּלְיָה, נְרוּץ לָגן

לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי כָלֵנוּ

הוּא מוֹכֵן וּמְזַמֵּן.

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם/לשיר את השיר
- אפשר להמציא ריקוד מתאים – שינוי תנועות בין הבית הראשון לשני
- אפשר לשיר שיר דומה בערבית:
بستاني يا بستاني

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"הבלגן שלי" מאת טל ניצן

הסיפור "הבלגן שלי" מזמין אותנו לחגוג את הייחוד של כל אחד ואחת מילדי הגן, וגם להתייחס ביתר סלחנות לכל אותם דברים בחיינו שאינם מושלמים.

הילדה, ממש כמו כל אחד מאתנו, אינה מושלמת. יש לה אף שמנמן, קול צפצפני, ואפילו חדר מבולגן – אך היא שמחה ועשירה, אוהבת ומקבלת את עצמה כמו שהיא.

פעילויות אפשריות:

- ✓ נקרא את הסיפור בעברית, תוך התבוננות באיורי הספר.
- ✓ ניתן לבקש מכל ילד להסתכל על החבר היושב לצדו ולציין דבר ייחודי שהוא אוהב אצלו
- ✓ להציע לילדים ליצור דמויות של החיות הדמיוניות מחמר, כל ילד יקבל כדור מחמר
- ✓ יעצום את העיניים וילחץ ביד על כדור החמר, יפקח את עיניו ויתאר את הדמות שנוצרה
- ✓ נאפשר לילדים לתכנן הצגה באמצעות הדמויות שנוצרו מחמר.

יצירה:

בעקבות הספור תוכלו להציב מראות קטנות על השולחנות, נזמין את הילדים להתבונן בפניהם ויצירו את הדיוקן העצמי שלהם.
הדיוקן העצמי אפשר לתלות על לוח בגן.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן להכין קופסה אטומה ובה חפצים השייכים לגן, כל ילד בתורו מושיט ידו ומוציא אחד החפצים ואומר שמו בערבית. הגננת אומרת שם החפץ בעברית. בשלב יותר מתקדם הילד יאמר את המלה בשתי השפות. כמו כן אפשר לשאול – להיכן הוא שייך בגן? מה השימוש בו? מי מהילדים אוהב לשחק בו? ועוד
 - ניתן לשחק עם הילדים משחק "אני חושבת על" הגננת אומרת שהיא חושבת על חפץ מסוים בגן ומתארת אותו בפני הילדים. הילדים מתחילים לשאול שאלות סביב החפץ עד שמזהים אותו. הגננת אומרת שם החפץ בעברית.
- כדאי לקרוא את הספר: "הבלגן שלי" מאת טל ניצן בקבוצות קטנות. להזמין את הילדים להציג את הסיפור בפני חברי הגן במליאה.

פעילות "משחקים ומרכזים":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- ניתן לפתוח את המפגש בשיר:

מי שטוב לו ושמח/עממי אמריקאי

מי שטוב לו ושמח שימחא!...

מי שטוב לו ושמח שירקע!...

מי שטוב לו ושמח שיצחק!...

מי שטוב לו ושמח שיקרא!...

ועכשיו עושים הכול מהתחלה...

✓ ניתן לשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות

מילים מהלב:

שלום

גן

קובייה

משחק

יחד

- ✓ ניתן להוסיף פעילויות כגון : מי שטוב לו ושמח ש...
- ✓ אפשר להזמין את הילדים להציע פעילות בעצמם – ולשיים אותה כגון : מי שטוב לו ושמח שיקפוץ ולבצע אותה...

• ניתן לדקלם עם הילדים את **יש לי קוביות מאת פניה ברגשטיין**

יש לי קוביות קטנות

טוב מהן הכול לבנות

גם קטר וגם קרון

אנייה ואווירון

✓ רצוי לדקלם את השיר מס' פעמים

✓ ניתן לשיר/להאזין

✓ ניתן לצפות [בסרטון השיר](#) מתוך ערוץ בייבי

• פעילות בקוביות

✓ כל ילד מקבל קובייה ויושב עליה

✓ הילדים מסתובבים בין הקוביות לפי סימן מילולי כל ילד חוזר לקובייה שלו

✓ הרמת הקובייה למעלה גבוה והנחתה למטה במקום אחר

✓ הרמת הקובייה למעלה גבוה וללכת

משחק :

כל ארבעה ילדים בונים מבנה כל שהו

ארבעה ילדים יוצרים רכבת קרוניות ונעה בין המבנים

לפי סימן כל רכבת חוזרת למבנה שלה.

מפרקים את המבנים מסדרים את הקוביות במקומם

יצירה:

גזירה מתוך בריסטול ששה ריבועים בגודל 10\10 בצבעים אדום, כתום, צהוב, ירוק,

כחול, סיגול, קוביות עץ קטנות באותם צבעים

הניחו את ששת הריבועים הצבעוניים על השולחן ובקשו מהילדים לקחת קובייה בכל צבע

שהם בוחרים ולהניחה על ריבוע בריסטול בצבע תואם.

אם על ריבוע הבריסטול בו הם בחרו כבר מונחות קובייה, עליהם להניח את הקובייה

שלהם עליה

לאחר שכל הילדים לקחו חלק בפעילות, שאלו איזה מגדל הוא הגבוה ביותר איזה מגדל

הוא הכי נמוך

מגדל מורכב מהכי הרבה קוביות, צבעו של המגדל הגבוה ביותר יהיה "צבע היום"

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

יונתן הקטן/עממי

יונתן הקטן,
רץ בבוקר אל הגן
הוא טיפס על העץ
אפרוחים חיפש
אוי ואוי לו לשובב
חור גדול במכנסיו
מן העץ התגלגל
ועונשו קיבל.

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם/לשיר את השיר
- אפשר להמציא ריקוד מתאים – שינוי תנועות בין הבית הראשון לשני

נדנדה

מילים: חיים נחמן ביאליק
לחן: דניאל סמבורסקי
קיים ביצוע לשיר זה

נד, נד, נד, נד,
רד, עלה, עלה ורד!

מה למעלה? מה למטה?
רק אני, אני ואתה.

נד, נד, נד, נד,
רד, עלה, עלה ורד!

שנינו שקולים במאזניים
בין הארץ לשמיים.

פעילויות אפשריות:

- ✓ ניתן לדקלם/לשיר את השיר
- ✓ כל ילד ירים את הידיים למעלה ויוריד אותן למטה
- ✓ כל שני ילדים יעמדו אחד מול השני וירימו את הידיים ביחד ויורידו אותן ביחד
- ✓ כל זוג ילדים ישכבו על הרצפה וירימו את הרגליים ביחד ויורידו אותן ביחד

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

שבעה עכברים מאת: אד יאנג איור: אד יאנג

- ✓ כדאי לקרוא את הסיפור בעברית ובתרגום לערבית
- ✓ רצוי להזמין את הילדים להתבונן בשני הספרים (עברית וערבית) – מה הם מזהים? במה הם דומים ובמה הם שונים?
- ✓ ניתן לגזור מנייר צורות עכברים בשבעה צבעים, כל עכבר נדביק אותו על מקל
- ✓ אפשר להציג את הסיפור באמצעות הדמויות
- ✓ אפשר לכסות תמונה בנייר, ונתחיל לחשוף את התמונה בהדרגה בכל פעם נחשוף על חלק מסוים ועל הילד לנחש את התמונה
- ✓ נכין קופסה למישוש, נשים בתוך הקופסה מגוון של חפצים, נבקש מהילד להכניס את ידו בתוך הקופסה וינחש מהו החפץ דרך המישוש
- ✓ משחק: ילד אחד מכסים לו את העיניים בתור עוור והוא יהיה התופס ילד אחר בורח מהעור, הילד העיוור מנסה לתפוס את הילד דרך הושטת ידיו

יש לי חבר

פעילויות חברתיות להכרת מילים בסביבה

החברתית

פעילות "חברים בגן":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- ניתן לפתוח את המפגש בשיר המשחק עוגה עוגה עוגהעממי

מילים: אהרון אשמן

לחן: עממי

עוגה, עוגה, עוגה

במעגל נחוגה

נסתובב כל היום

עד אשר נמצא מקום

לשבת, לקום

לשבת, לקום

לשבת ולקום .

✓ להזמין את הילדים לעמוד במעגל לדקלם השיר

✓ ניתן לבציע את התנועות לפי הקצב של השיר לאט לאט או מהר מהר

✓ הילדים יאזינו לעוד שיר בשם חבר מתוך ראי

חבר מתוך ראי

מילים ולחן: זתיה בן דור

פעם אחת פגשתי

בראי חבר חדש ,

ומה שאני לבשתי ,

בדיוק גם הוא לבש .

אמרתי לו : "נדמה לי

שאתה מאוד דומה לי ."

והוא אמר בדיוק אותו דבר ,

בדיוק אותו דבר .

מילים מהלב:

שלום

גן

משחק

חבר

יחד

והוא אמר בדיוק אותו דבר ,

בדיוק אותו דבר .

אני אליו חייכתי - והוא אותו דבר .

ברוך הבא ברכתי - והוא אותו דבר .

פה גדול פתחתי - והוא אותו דבר .

נבהלתי וברחתי - והוא אותו דבר .

אמרתי לו ...

עמדתי על ברך - והוא אותו דבר .

וחזרתי את כל הדרך - והוא אותו דבר .

כמו כדור קפצתי - והוא אותו דבר .

בצחוק גדול פרצתי - והוא אותו דבר .

אמרתי לו ...

על רגל אחת עמדתי - והוא אותו דבר .

ריקוד נחמד רקדתי - והוא אותו דבר .

מחאתי לו כפיים - והוא אותו דבר .

עצמתי שתי עיניים אני לא יודע אם גם הוא עצם ,

כי לא ראיתי שום דבר .

✓ כל שני ילדים מדקלמים את השיר ביחד

✓ כל הילדים חוזרים על המשפט בשיר "והוא אותו דבר"

✓ כל שני ילדים עומדים אחד מול השני, ילד אחד מבציע תנועה חדשה והשני מחקה אותו
כמו ראי

✓ כל הילדים יקשיבו לשיר מילים אחיות הן אותו דבר במשמעות

מילים נרדפות

דתיה בו דור מתוך ככה זה בעברית

יש בעברית מילים אחיות שאומרים אותו דבר

למרות שאומרות אותו דבר אף אחת מהן לא מיותרת

כי הן אומרות אותו דבר קצת אחרת

לכן,

אפשר להגיד נאמר ואפשר לומר נגיד

אפשר להגיד חבר ואפשר לומר ידיד

אפשר להגיד אילן ואפשר לומר עץ

אפשר להגיד ליצן ואפשר לומר לץ

אפשר להגיד גשם ואפשר לומר מטר

אפשר להגיד מקום ואפשר לומר אתר

אפשר להגיד חמה ואפשר לומר שמש

אפשר להגיד אתמול בערב ואפשר לומר אמש

משחק:

- ✓ המנחה תשלוף מהקופסה כרטיס שכתוב עליו מלה עם התמונה ועל הילד לנחש מה היא המלה ועל הילדים לנחש מהי המלה הנרדפת
- ✓ לשים את הכרטיסים של המלים הנרדפות על הרצפה בצורה הפוכה כל ילד בתורו יבחר בכרטיס יגיד את המלה וישב במקומו
- ✓ כל שני ילדים שיש להם מילים נרדפות יעמדו וכל ילד יגיד את המילה
- ✓ כל שני ילדים שיש להם שתי מילים נרדפות יבצעו תנועה מתאימה למילה

משחקי חברה להעמקת ההיכרות בין הילדים והילדות:

משחק: "מי אני ומה שמי?":

- ✓ לבקש מהילדים לעצום עיניים, המנחה/הגננת בוחרת ילד אחד ומכסה אותו בבד קליל ונושם שלא ניתן לזהות את הילד שנמצא מתחתיו.
- ✓ הילדים, בניסיון לזהות מי הילד המסתתר מתחת לכיסוי, מבקשים ממנו להוציא כל פעם איבר גוף אחר מחוץ לכיסוי ולהחזירו במהרה פנימה עד לגילוי. כמו כן, מבקשים ממנו להשמיע קול או לומר מילה.

משחק: "טוק טוק מי אני ומה שמי?":

- ✓ להזמין ילד או ילדה להניח את ראשם על רגלי המנחה/הגננת.
- ✓ להזמין ילד או ילדה נוספים להקיש על גבו של החבר ולומר: "טוק טוק מי אני ומה שמי?"...הילד צריך לזהות את החבר על פי קולו.

- בתום המפגש כדאי לשיר שיר המוכר לילדים כגון: **מי שטוב לו ושמח/עממי אמריקאי**

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

אל תכה מאת שרה לוי תנאי

لا تضرب مش مليح

אל תכה, זה לא נאה.

תן לי יד, עוד אחת –

חברים טובים נהיה

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם/לשיר את השיר
- אפשר להמציא ריקוד מתאים – ולרקוד בזוגות
- כדאי לאפשר לילדים להמציא תנועות למילים: "חברים טובים נהיה" – ולרקוד על פי התנועות שהמציאו

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

חולד והגוזל

הוצאה לאור: מעריב איור: פטריק בנסון מאת מרגורי ניומן

חולד מצא גוזל עזוב וטיפל בו במסירות. הוא בנה לו כלוב, שיחק איתו והאכיל אותו עד שהתחזק וגדל. כשהגיעה העת לשחררו, לא היה לחולד קל להניח לגוזל לעוף, אך בסופו של דבר הבין שזה הדבר הנכון לעשות ואף שמח לראות אותו חופשי.

כשאנחנו אוהבים אנחנו רוצים להיות קרובים מאוד ליקירינו, אבל לפעמים צריך להרפות את האחיזה, להיפרד ולאפשר להם להיות עצמאיים וחופשיים.

פעילויות אפשריות:

- ✓ קריאה והאזנה חווייתית לספר בעברית ובתרגום לשפה הערבית.
- ✓ רצוי להזמין את הילדים להתבונן מקרוב באיורים. אם יש בספריית הגן גרסה אחרת של הסיפור תוכלו להשוות את האיורים. כדאי לעודד את הילדים להביע את דעתם ואת טעמם האישי, ולהזמין אותם לצייר את הסיפור.
- ✓ הסיפור מתאים מאוד להמחזה. תוכלו לערוך המחזה של הסיפור עם הילדים, בקבוצה קטנה או במליאה הכללית. אפשר לשלב את ההמחזה בפעילות רחבה יותר הכוללת מוסיקה ותנועה, הכנת תפאורה ותלבושות, סידור מקומות, "מכירת" כרטיסים, והופעה בפני קהל - גן אחר או ההורים.

יצירה :

ניתן לצייר ולגזור פרפרים בשלושה צבעים וגם פרחים ידביקו על מקל

ניתן להציג את הספור דרך תיאטרון בובות

מילים מהלב:

שלום

גן

משחק

חבר

יחד

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של

הגננות

- אפשר לשיר את שיר "גשר מזהב" בעברית ובערבית :

בנו גשר, בנו גשר,

בנו גשר מזהב

כולם עוברים, כולם עוברים

ואחרון נשאר.

جسر يا جسر

جسر من ذهب

دورا دورا والاخير ينمسك

- ✓ במילים "ואחרון נשאר" זוג הילדים שיצר את הגשר, מוריד את ידיו "ולוכד" את הילד או הילדה שעברו בגשר.

- ✓ הילד או הילדה "שנלכדו" מתחלפים עם אחד מהזוג שיצר את הגשר.

- כדאי לקרוא את הסיפור "חולד והגוזל" בערבית, כהכנה למפגש עם המנחה או כסיכום והמשך המפגש איתה.

פעילות "ביחד":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- ניתן לפתוח את המפגש בשיר משחק :

נסדר מעגל גדול מאת שרה לוי תנאי

נסדר מעגל גדול

ונצאה במחול

כף נמחא, כף נמחא

נסתובבה בשמחה.

- ✓ נבקש מהילדים להסתדר במעגל

- ✓ נרקוד יחד : במשפט הראשון – נלך בכיוון המעגל, ובמשפט השני נמחא כף ונסתובב.

- ניתן ליזום שיתופי פעולה בין הילדים, **פעילויות של ביחד**.
רצוי שהמנחה/הגננת תמליל את הפעולות אותן עושים הילדים, תוך שימוש באוצר מילים אותו הילדים מכירים בשפה העברית.
רצוי לתעד את כל תהליך העבודה של הילדים, ובמפגש הבא לשחזר את מה שעשו – בעברית ובערבית. התמונות יסייעו לילדים להיזכר, ולהשתמש באוצר מילים המוכר להם **מהפעילות**:
✓ **בונים יחד**: המנחה/הגננת ביחד עם הילדים יחליטו על מבנה אותו הם רוצים לבנות ויבנו יחד.
✓ **יוצרים יחד**: המנחה/הגננת ביחד עם הילדים מחליטים על יצירה (רובוט, חללית, בית בובות וכד') שהם רוצים ליצור יחד.
✓ **משחקים ביחד**: ניתן לזמן משחקי חברה, כגון: תופסת, מחבואים וכד'.
• בסיום המפגש ניתן:
לשיר ביחד: לאפשר לילדים לשיר במקלה שיר המוכר להם (בעברית או בערבית).
לרקוד ביחד: לאפשר לילדים להמציא ריקוד לשיר המוכר להם ולרקוד יחד.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

שימי ידך/עממי

שימי ידך בידי

אני שלך ואת שלי.

הי הי, גליה

בת-הרים יפהפיה.

פעילויות אפשריות:

✓ ניתן לדקלם/לשיר את השיר

✓ אפשר לרקוד בזוגות: במשפט הראשון המסתיים ב: "אני שלך ואת שלי" – בני הזוג לוחצים ידיים. בפזמון "הי הי גליה" – בני הזוג אוחזים אחד בשני ומסתובבים יחדיו.

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"אליעזר והגזר" מאת לוי קיפניס

פעילויות אפשריות:

✓ רצוי לקרוא את הסיפור (השיר) בעברית ובערבית, כדאי להדגיש את המילים החוזרות:

"משוך בגזר. משוך בגזר.

אין כמוהו גזר!

זרע אותו בגן הירק

סבא אליעזר"

✓ ניתן להאזין לשיר ולהזמין את הילדים להצטרף לפזמון החוזר ("משוך בגזר..")

✓ ניתן להמחזיז את הסיפור באמצעות אביזרים מתאימים:

○ רצוי להמליל את תהליך ההמחזה בעברית ובערבית.

○ אפשר לצלם את ההצגה ולאפשר לילדים לצפות בה.

○ רצוי להשאיר את האביזרים למשחק חופשי במהלך השבוע בגן.

✓ כדאי לאפשר לילדים להתבונן בספר הכתוב בעברית ובתרגומו לערבית – ולהתרשם משני

הספרים – מה המייחד והמאחד ביניהם? כמו כן, רצוי להשאיר את הספרים – בעברית

בערבית בספריית הגן לעיון הילדים.

מילים מהלב:

מספר

שמות מספרים: אחת, שתיים,
שלוש, ארבע, חמש

משחק

מספרים

פעילויות להיכרות עם המספרים בעברית

פעילות 1,2,3,4,5

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- כדאי לפתות את המפגש בשיר מאחורי ההר/שיר עם

מאחורי קהר

אחת, שתיים, שלוש!

שם ישבו שלושה גמדים

אחת, שתיים, שלוש!

לא אכלו ולא שתו

אחת, שתיים, שלוש!

רק ישבו ופטפטו

אחת, שתיים, שלוש!

✓ ניתן לשיר את השיר תוך הדגשת מילות המספר: אחת, שתיים, שלוש!

✓ כדאי להזמין את הילדים להציע תנועת גוף כגון: מחיאה, רקיעה, קפיצה וכד', אותה

יבצעו הילדים 3 פעמים - כאשר יופיעו מילות המספר בשיר.

משחקים/שירי משחק להיכרות עם מספרים:

- אחת ושתיים – קנו לי נעליים:

נזמין את הילדים לעמוד במרחב אישי, ולדקלם את המילים:

אחת ושתיים – קנו לי נעליים

שלוש ארבע – קנו לי גם בובה

חמש ושש – תגידו תתחדש

✓ ניתן לבצע פעולות שונות כאשר נאמרות מילות המספר: קפיצות, מחיאות, רקיעות

✓ אפשר להזמין את הילדים להציע פעולות.

✓ כדאי להזמין את הילדים לומר בעצמם את מילות המספר

✓ אפשר לשיק/לדקלם לפי תור: המנחה/גננת תאמר את מילת המספר והילדים והילדות יענו לה בהתאם

- 1,2,3... דג מלוח:

✓ נזמין את הילדים לעמוד במרחב אישי המנחה/הגננת עומדת כשגבה אל הילדים.

✓ גננת/מנחה מכריזה: 1,2,3... דג מלוח, ומסתובבת אל הילדים.

✓ הילדים נעמדים כ"פסלים".

✓ הגננת/מנחה עוברת ביניהם ומנסה להצחיק אותם.

✓ ילד שצחק מחליף את המנחה/גננת, ומכריז הוא: 1,2,3... דג מלוח

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

המשך בעמוד הבא

שלושה דגים/עממי

שלושה דגים יצאו לטייל בים X2

והם שטים, והם שטים, והם

שטים, והם שטים

אחד צלל לים.

פלופ.....

שני דגים יצאו לטייל בים X2

והם שטים, והם שטים, והם

שטים, והם שטים

אחד צלל לים.

פלופ.....

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם/לשיר את השיר.
- ניתן לשיר בליווי תנועות אצבעות.
- כדאי להמחז את השיר באמצעות דגים אותם יצרו הילדים.
- אפשר לצפות ב**סרטון** מתוך אתר הופ! ילדות ישראלית

לגננת

אפשר לשיר את השיר בערבית

ثلاث سمكات عالبحر راحوا مشوار

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן לשיר שירים דומים בערבית לרכישת שמות המספרים.
- ניתן לשחק משחק דג מלוח בערבית – 1,2,3 صنم (פסל).
- ניתן לשחק משחק תנועתי עם הילדים: הילדים מתנועעים בחלל של הגן כאשר ברקע מושמעת מוסיקה. ברגע שמפסיקים את המוסיקה הילדים עומדים לפי המספר עליו הכריזה עליו הגננת. למשל אחד, שניים, (יש לשים לב שמספר הילדים יהיה בהתאם כך שלא יישאר ילד בלי הצטרפות לקבוצה).
- ניתן לשחק סביב השולחן בקובייה עם המספרים. כל ילד בתורו זורק את הקובייה ומכריז איזה מספר הוא מקבל (בערבית והגננת בעברית)
- ניתן להשתמש בקובייה גדולה עם מספרים או נקודות. כל ילד בתורו זורק את הקובייה ומכריז שם המספר שמקבל, הצעה נוספת לספור כמה נקודות הוא מקבל. הגננת מבקשת מהילד לקפוץ בהתאם למספר שהוא מקבל (אפשר להזמין את הילדים לתת הנחיה תנועתית אחרת: קפיצה על רגל אחת, ריצה מסביב לשולחן ועוד)
- "משחק הכדורים" - הגננת מזמינה את הילדים והילדות לשכב על הרצפה ושרה להם "היום היה גשם, גשם של כדורים" ברגע שהיא מסיימת שופכת את הכדורים עליהם הילדים קמים אוספים את הכדורים לפי הנחיית הגננת. אם הגננת מכריזה שם המספר אחד, הם אוספים

כדור אחד, שניים שני כדורים..... וכך הלאה. במידה והיא מכריזה על מספר 4, או חמש מומלץ לחלק לילדים סלסלות שבעזרתן יאספו את הכדורים. (מומלץ לשחק משחק זו בקבוצה שכוללת 10-12 ילדים). רצוי שהגננת תכריז מספרים בעברית ובערבית.

מילים מהלב:

מספר

שמות מספרים: אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש... עד עשר

משחק

פעילות – "עשר" הכרת שמות המספר עד 10

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- פתיחה : ניתן לפתוח במשחק 10 במעגל :
 - ✓ נזמין את הילדים לעמוד במעגל
 - ✓ נמסור כדור אחד לשני תוך אמירת מילות המספר.
 - ✓ כאשר מגיעים למספר 10 – אומרים אותו בקול, ומתחילים מהתחלה.
 - ✓ אם נגע הכדור בקרקע – מתחילים מהתחלה.
- אפשר לשחק ב"משחק הדגים":
 - ✓ במרכז השולחן "בריכת דגים" ובה מספר רב של דגים (בכמות כזו שלכל ילד יהיו לפחות 10 דגים).
 - ✓ נזמין את ילד או ילדה להטיל קוביה ולומר את מספר הנקודות שעל פאת הקוביה- בעברית ובערבית.
 - ✓ הילד או הילדה יאספו דגים באותה כמות.
 - ✓ התור עובר לילד או הילדה הבאים – עד שכל ילדי הקבוצה יאספו 10 דגים.
 - ✓ את המשחק נסיים בשיר :

עשרה דגים יצאו לטייל בים

והם שטים והם שטים והם שטים
– אחד צלל לים
תשעה דגים יצאו לטייל בים
והם שטים והם שטים והם שטים
אחד צלל לים...

- ניתן לשחק משחק "מחבואים" – ילד סופר עד 10 (בעברית ובערבית) שאר החברים מסתתרים, הילד צריך למצוא אותם.
- נסיים את הפעילות במשחק "הקשיבו למספר":
המנחה/הגננת מקישה על התוף/שליש/מקלות מקצב מספר פעמים – הילדים צריכים לומר מהו המספר בעברית בערבית. אפשר להזמין ילד מנחה שיקיש.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

- ניתן לצפות בסרטון "[שיר המספרים](#)" מתוך שירי ערוץ בייבי

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן לשיר שיר דומה בערבית: عشر عصفير عالشجرة
עוד שיר: يلا نعد للعشرة يا ولد يا بنت

משפחה כזאת

וזאת היא כל המשפחה...
פעילויות להכרת מילים בהקשר משפחתי

פעילות "במשפחה שלי"

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- נפתח במשחק: "שיר תנועה" המוכר לילדים:

מי יכול לשים

מילים ולחן: דתיה בן דור

קיים ביצוע לשיר זה

מי יכול לשים יד על הראש ?

אני יכול לשים יד על הראש

כך, כך - יד על הראש

כך, כך - יד על הראש .

מי יכול לשים זרת על האף ?

אני יכול לשים זרת על האף

כך, כך - זרת על האף

כך, כך - זרת על האף

מי יכול לשים מרפק על מרפק ?

אני יכול לשים מרפק על מרפק

כך, כך - מרפק על מרפק

כך, כך - מרפק על מרפק .

מי יכול לשים סנטר על הברך ?

אני יכול לשים סנטר על הברך

כך, כך - סנטר על הברך

כך, כך - סנטר על הברך .

מי יכול לשים טוסיק על הכיסא ?

אני יכול לשים טוסיק על הכיסא

כך, כך - טוסיק על הכיסא

כך, כך - טוסיק על הכיסא.

✓ המנחה מבצעת את התנועות עם שאלה מי יכול לשים יד על אף..

✓ הילדים עונים לה אני יכול לשים יד על האף כך כך עם התנועה

- ניתן להתחיל במדרש תמונה על "במשפחה":

מילים מהלב:

שלום

משפחה

אימא

אבא

בן, בת

ילד, ילדה

תינוק

בית

- ✓ נשאל שאלות המכוונות לתיאור התמונה ("מדרש תמונה"), המנחה/הגנת תחזור על תשובות הילדים בעברית:
- ✓ מה מצויר בתמונה?
- ✓ מה עושה אבא/אמא?
- ✓ מהו השם המתאים לציור?
- ✓ מה הסיפור? לנסות ולהמציא תרחיש.
- ✓ נזמין את הילדים לשאול שאלות הקשורות בציור
- ✓ נזמין את הילדים לתאר את המאפיינים של כל דמות דרך הפנטומימה
- צורת ההליכה, צורת הישיבה, ביטוי כעס, צורות דיבור בטלפון, אופן ניקוי הבית

• משחק:

- ✓ זיהוי דמויות במשפחה דו קלף, כרטיסים של תמונות כגון, אבא אמא, אח אחות, סבא סבתא, תינוק תינוקת, בן בת.
- ✓ פעילות מיון לקבוצות חלוקה לקטגוריות באמצעות שני חישוקים למשל, מיון לפי שיוך בני המשפחה נשים בחישוק אחד. נמיון לפי זכר ונקבה

✓ נאזין לשיר של דתיה בן דור, "הוא והיא"
היא והוא / דתיה בן דור

מֵאֵז וּמֵתֵמִיד שְׁפָתֵינוּ הָעֵבְרִית

יִדְעָה לְהַבְחִין בֵּינוּ לְבִינָה.

יֵשׁ מְלִים לָן בְּשִׁבְלוֹ,

יֵשׁ מְלִים לָהּ בְּשִׁבְלָהּ,

וְרַק צְרִיד לְבַחֵר אֶת הַמֶּלֶח הַנִּכְוָנָה.

הִיא תִּינָקֶת וְהוּא-תִּינּוֹק

הִיא מְתוֹקָה וְהוּא-מְתוֹק

הוּא בּוֹכָה וְהִיא - בּוֹכָה

הוּא שָׂמַח וְהִיא - שְׂמִיחָה

הוּא מְשַׁעֵר וְהִיא-מְשַׁעֵצֶת

הוּא מְרַבֵּעַ וְהִיא - מְרַבֵּעֶת

הוּא עָגַל וְהִיא-עָגְלָה

הוא חָתָן וְהִיא - כָּלָה

כִּי בֵּת אֵינָנָה בֵּן

וּבֵן אֵינָנוּ בֵּת

וְלִכְּל אֶחָד מֵגִיעַ יָחַס מֵיָחָד!

- בסיום המפגש ניתן לשיר שיר המוכר לילדים:

נאמר שלום במחיה ש-לום

נאמר שלום ברקיעה ש-לום

נאמר שלום בתפיחה ש-לום

✓ נבקש מהילדים להציע קולות גוף נוספים לאמירת המילה "ש-לום".

✓ המנחה/הגננת תשיים את הפעולה וכל החברים יבצעו.

עוד שיר:

שירים המסייעים לרכישת השפה

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם את השיר מספר פעמים, להסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- אפשר לדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שרה משפט וילדים חוזרים ומדגישים את המלה האחרונה
- אפשר לחלק את השיר לחלקים וכל חלק ידוקלם על ידי קבוצת ילדים.

אמא יקרה לי

עממי

מילים: משה דפנא

לחן: נחום נרדי

אמא יקרה לי, יקרה

אמא יקרה לי, יקרה

אמא יקרה שלי

מאוד אוהבת היא אותי

מאוד מאוד

מאוד מאוד

שיר קטן אשירה לך

כי אני אוהב אותך

אוהב אותך

אוהב אותך

אחיך אלייך, אחיך

אחיך אלייך, אחיך

שי קטן אגישה לך

כי אני אוהב אותך

אוהב אותך

אוהב אותך

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

הלו הלו אבא מאת חנה הורן

"אבא, מה תביא לי, מתנה?"

פעילויות אפשריות:

- ✓ קריאה והאזנה חווייתית לספר בעברית ובתרגום לשפה הערבית.
- ✓ כדאי לאפשר לילדים להתבונן באיורי הספר, ולהבחין בהומור.
- ✓ אני קורא! - כדאי לעודד את הילדים "לקרוא" את הספר בעצמם בשפה הערבית.
- כדאי להקליטם או לצלמם בעת הקריאה ולאפשר להם לחזור ולשמוע או לראות את עצמם.
- ✓ ניתן לאפשר לילדים להציג את הסיפור: להקים תיאטרון בובות או תיאטרון אצבעות, להזמין את הילדים להתחפש לדמויות מהספר ולעודדם להציג בפני חבריהם.
- ✓ רצוי להשאיר את שני הספרים בעברית ובערבית בספרייה הגן לעיונם החופשי של הילדים. ניתן לשוחח איתם על המשותף והמיוחד בכל ספר.

מילים מהלב:

שלום

תמונה

ציור

משפחה

אמא

אבא

בן, בת

ילד, ילדה

בית

פעילות "קשר משפחתי":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- ניתן לפתוח את המפגש בשיר:

מי שטוב לו ושמח/עממי אמריקאי

מי שטוב לו ושמח שימחא!...

מי שטוב לו ושמח שירקע!...

מי שטוב לו ושמח שיצחק!...

מי שטוב לו ושמח שיקרא!...

ועכשיו עושים הכול מהתחלה...

✓ נשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות

✓ נוסיף פעילויות כגון: מי שטוב לו ושמח ש...

✓ נזמין את הילדים להציע פעילות בעצמם ולשיים אותה כגון: מי שטוב לו ושמח

שיקפוץ, ולבצע אותה...

- "תמונה מחפשת שם"

✓ כדאי להזמין את הילדים להביא תמונות משפחתיות לפעילות. רצוי לאפשר לילדים להציג

את התמונה שהביאו, ולספר עליה המנחה/הגננת תדגיש מילים בעברית: משפחה, אמא, אבא,

אח, אחות, ילד, ילדה, בת, בן, בית.

נקודות אפשריות לשיח:

✓ מי בתמונה?

✓ מה הקשר בין הילד למצולמים?

✓ תיאור המצולמים: מה לובשים?

✓ היכן צולמה התמונה?

אפשר להקים תערוכת תמונות משפחתיות מהתמונות אותן הביאו הילדים.

אפשר ליצור "אילן יוחסין" של המשפחה באמצעות תמונות או איורים תוך הדגשת הדמויות באילן היוחסין והקשר שלהן אל הילדים בעברית ובערבית: אבא, אמא, סבא, סבתא, דוד, דודה, ועוד.

✓ משחק: "למי שייך"

✓ משחק כרטיסים של שיוך חפצים אישיים לבעליהם כגון, מוצץ לאח התינוק או לאחות התינוקת. ילקוט שייך לאח. תכשיטים שייכים לאמא.

✓ משחק: "תיאור פעילויות של בני המשפחה דרך קובייה"

✓ הילדים יזרקו את הקובייה ויאמרו מה עושה הדמות המופיעה על הפאה העליונה של הקובייה.

יצירה:

✓ הכנת מילון עברי ערבי למילים אחיות שייכים לבני המשפחה כמו,

אב, אב, אם, אח, אח, אני, הילדים מציירים את הדמויות.

✓ כל ילד יקבל דף מחולק לעמודות עמודה מציגה המלים בעברית ועמודה אחרת

מציגה המלה בערבית והעמודה השלישית על הילד לצייר ציור מתאים למלה

✓ כל ילד יתבונן במילון ויבחין בין הדומה לבין השונה במלים.

✓ כל ילד בתורו יחלק את המילה להברות דרך מחיאת כפיים, רקיעה, קפיצה ועוד

אפשר לסיים את המפגש בשיר המשחק המוכר לילדים כגון: **אני עומדת במעגל/עממי**

אֲנִי עוֹמֶדֶת בַּמַּעְגָּל

וּמְבִיטָה סְבִיבִי

אֲנִי מוֹשִׁיטָה אֶת יָדִי

לְחֻבֶּרֶה שְׁלִי

בִּיעֵר, בִּיעֵר, בִּיעֵר

נֶרְקָד, נֶרְקָד

בִּיעֵר, בִּיעֵר, בִּיעֵר

נֶרְקָד!

✓ נזמין את הילדים לעמוד במעגל, המנחה/הגננת עומדת במרכז ומזמינה ילדים

להצטרף אליה ולפעול בהתאם למילים בשיר.

✓ נזמין ילד או ילדה שיחליפו את המנחה/הגננת ויזמינו ילדים להצטרף אליהם ולפעול

בהתאם למילים בשיר.

עוד שיר:

שירים המסייעים לרכישת השפה

יש לי קן מגבעולים

מילים: מרים ילן שטקליס

לחן: אורנה ביאל

קיים ביצוע לשיר זה

יש לי קן מגבעולים ,
בו חמשת גוזלים .
אחד הלך ,
אחד ברח ,
אחד נבהל ,
אחד נפל .
אחד קטן
נשאר בגן .
היה רעב ,
מאוד עצב ,
הלך ביקש ,
ביקש-ביקש ,
גישש-גישש ,
מישש-מישש ,
מצא !
עוגה !

גדולה, גדולה ,
מתוקה, מתוקה .

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם את השיר מספר פעמים, להסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- כל ילד יגיד עוד מלה באותו צליל
- אפשר לשחק משחק תנועה "הליכה ועצירה": להזמין את הילדים לצעוד במרחב, בסוף משפט לעמוד תוך הדגשת המילה האחרונה בשורה (לשם הדגשת החריזה).
- כל ילד יצייר את ביתו יגזור וידביק על מקל
- ניתן לבקש מכל ילד להביע מה הוא מרגיש שאין לו בית

מה הסיפור ?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"אמא ואני" מאת אמא צ'יצ'סטר קלארק

הפעילויות המוצעות מתוך אתר [ספרית פיג'מה](#)

דובשן אוהב לעשות כל דבר עם אמא : לשחק כדורגל, לעבוד בגינה, לצייר ציורים ולבשל. מה יעשה דובשן כשאמא עסוקה מאוד ואינה יכולה לבלות איתו?

פעילויות אפשריות:

- כדאי לקרוא את הסיפור בקבוצה קטנה בעברית ובתרגום לשפה הערבית. רצוי לאפשר לילדים ליהנות מאיורי הספר.
- דובשן ואמא עושים כל מיני דברים יחד. אפשר להתבונן באיורי הספר ולהזמין את הילדים לספר בעזרתם את הסיפור. המנחה/הגננת תשיים פעולות שעושים דובשן ואמא יחד בעברית ובערבית כגון: לצייר, לשחק וכד'.
- אפשר להכין ספרונים אישיים בסגנון "אמא ואני", ולצייר את כל הדברים שהילדים אוהבים לעשות עם אמא (ואבא). רצוי לשיים את הפעילויות בעברית ובערבית.

מנהגים במשפחה

פעילויות להכרת מילים בסביבת הבית

פעילות "מסורת":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- אפשר לפתוח את המפגש בשיר המוכר לילדים:

"שלום לכם" מאת דתיה בן דור

שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום
ומה שלומכם, ומה שלומכם, ומה שלומכם היום?

נחמד לי מאוד לפגוש אתכם

נחמד לי מאוד לומר לכם:

שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום.

✓ נדגיש את המילה "שלום" בשיר.

✓ נמחא כף בכל פעם ששומעים את המילה "שלום".

✓ נזמין את הילדים להציע תנועה משלהם למילה "שלום", לשיר

את השיר ולבצע תנועה אותה הציעו הילדים.

✓ נאזין/נצפה [בסרטון](#) מתוך הסדרה: "פרפר נחמד".

מילים מהלב:

שלום

בית

חצר

משפחה

אמא, אבא

בן, בת

ילד, ילדה

חפצים מסורתיים:

המנחה מציגה בפני הילדים חפצים שהם הביאו מהבית והיא מוסיפה עוד חפצים השייכים לעדות אחרות

○ שיום ותיאור החפצים על ידי הילדים בתיווך המנחה

○ זיהוי החפצים דרך החושים

○ הבחנה בין הדומה לבין השונה בין החפצים

○ לוטו של חפצים מסורתיים מעדות שונות והבחנת הקשר בין חפץ לעדה

○ "קופסת הסוד" זיהוי חפץ מסורתי המונח בתוך קופסה בעזרת חוש המישוש

○ תיאור ושיום החפץ

- אפשר לשחק משחקי כרטיסים כגון: לוטו, זיכרון של אביזרים וחפצים נשחק על פי הכללים של המשחק, המנחה/הגננת תמליל את האביזרים/חפצים בעברית תוך כדי המשחק.

- נשתמש בכרטיסי המשחק עליהם תמונות/ציורים של אביזרים וחפצים מהבית

למשחק: "עבור, עבור, עצור!"

המנחה/הגננת מחלקת כרטיס הפוך לכל ילד וילדה בצורה שבה הם לא רואים את

הציור/תמונה. כאשר המנחה/גננת מכריזה: עבור, עבור... הילדים מעבירים את הכרטיס ההפוך לילד או לילדה היושבים לצדם. כאשר מכריזה "עצור!" הילדים הופכים את הכרטיס – מתבוננים בתמונה ומבטאים בעברית ובערבית. ניתן גם:

מילים מהלב:

שלום

בית

מסעדה

משפחה

אמא, אבא

בן, בת

ילד, ילדה

○ לתאר את החפץ.

○ לתאר את השימוש בו והיכן נמצא בבית.

○ לשאול שאלות הקשורות בחפץ ועוד.

○ אפשר לשאול את הילדים על מקום המגורים של כל עדה

○ מה המשותף למקום המגורים של כל העדות "מדינה אחת"

● אפשר לשחק משחק תנועה: "בית – חצר" (ים – יבשה):

✓ נפזר חישוקים במרחב הגן ונזמין כל ילד וילדה לבחור חישוק "בית".

✓ נכריז את המילה: "בית" – הילדים יעמדו בתוך החישוק, נכריז את המילה "חצר" – הילדים יעמדו מחוץ לחישוק.

✓ נזמין ילד להיות מנחה המשחק.

✓ נכין סמל חזותי/תמונה של בית וחצר ונשחק את המשחק תוך הנפת התמונה והכרזת המילה בעברית.

✓ נדקלם שיר המוכר לילדים כגון: "רצתי" מאת פניה ברגשטיין, ונזמין את הילדים ללכת סביב החישוק שלהם או בין

החישוקים תוך כדי דקלום. בסיום הדקלום – יקפצו הילדים לתוך החישוק שלהם או חישוק פנוי.

● ניתן לסיים את המפגש בשיר ומשחק המוכר לילדים: "בין הרים ובין סלעים":

✓ נזמין את הילדים לעמוד במעגל (אפשר באמצעות השיר "נסדר מעגל גדול").

✓ המנחה/הגננת עומדת ומתקדמת בדילוגים בתוך המעגל, תוך שירת השיר/האזנה לשיר.

✓ במילים "אותך אני אוהבת" בוחרים חבר או חברה ובפזמון לה לה לה... רוקדים יחדיו.

פעילות "טעם מסורתי":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

● כדאי לפתוח את המפגש בשיר ומשחק המוכר לילדים: "בנו גשר":

✓ נזמין זוג ילדים לבנות בעזרת ידיהם "גשר", שאר הילדים יסתדרו בטור האחד אחרי השני.

✓ נדקלם/נשיר את השיר: גשר מזהב/עממי

בנו גשר, בנו גשר,

בנו גשר מזהב
כולם עוברים, כולם עוברים
ואחרון נשאר.

- ✓ במילים "ואחרון נשאר" זוג הילדים שיצר את הגשר, מוריד את ידיו "ולוכד" את הילד או הילדה שעברו בגשר.
- ✓ הילד או הילדה "שנלכדו" מתחלפים עם אחד מהזוג שיצר את הגשר.
- ✓ [נאזין](#) לשיר.

✓ מאכלים שהביאו הילדים מהבית בשיתוף ההורים

נפתח שיחה עם הילדים

- ✓ שם המאכל
- ✓ המרכיבים של המאכל
- ✓ אופן הבישול
- ✓ מי הכין את המאכל
- ✓ למי שייך המאכל לאיזה עדה או תרבות
- ✓ מה המשותף בין המאכלים

✓ משחק תיאור: "מסעדה"

- ✓ על פולגל חתוך בצורת מלבן ומחולק לרבעים בכל ריבוע יש תמונה למאכל מסוים וכתוב לידו שם המאכל.

- ✓ אחד הילדים יהיה מלצר ואחד מחבריו יהיה האורח המבקר במסעדה
- הילד האורח מזמין אוכל לפי השם או לפי התיאור או לפי המיקום של המאכל בריבועים

✓ עוד אפשרות למשחק מסעדה:

מה השתנה?

- ✓ תמונות המאכלים מסודרים לפי סדר מסוים, אחד מהילדים מחליף המיקום בין שתי תמונות

- ✓ על הילד לגלות מה השתנה ולסדר את התמונות לסדר הקבוע

✓ משחק מילים:

- ✓ המנחה אומרת את הפעולה "סועד" והילדים צריכים לענות במילה "אוכל"
- ✓ המנחה אומרת "לסעוד" הילדים עונים "לאכול"
- ✓ "סועד" "אוכל"
- ✓ "סעדת" "אכלתי"
- ✓ נאזין לעוד שיר שמדגיש למרות השוני בין האנשים ובין העדות יש תמיד דברים משותפים מאחדת כל האנשים כל העדות וכל התרבויות "חברות"

חברים בכל מיני צבעים

שרית חדד

מילים: חנה גולדברג

לחן: יוני רועה

יש לי חבר חום כמו שוקולד
כשאני עצובה הוא תמיד כזה נחמד
נכון שהוא ממני לגמרי אחר
אך על כזה חבר איך אפשר לוותר ?

יש לי חברה עם עיניים כחולות
שלה אני מספרת את כל הסודות
נכון שהיא ממני לגמרי אחרת
אבל היא חברה כזאת נהדרת

איזה כיף שיש המון חברים
המון חברים בכל מיני צבעים
חומים, כתומים, שחורים ולבנים
איזה כיף שיש כאלה חברים

יש לי חבר ג'ינג'י עם נמשים
איתו הכי כיף לעשות חיים
אז נכון שהוא ממני לגמרי אחר
אך על כזה חבר איך אפשר לוותר ?

יש לי חברה שחורה עם תלתלים
שתינו מגדלות גור חתולים
נכון שהיא ממני לגמרי שונה
אבל היא חברה כזאת נפלאה

איזה כיף שיש המון חברים...

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"סבתא של חנה בננה בישלה דייסה" מאת אורה איל

הפעילויות המוצעות מתוך אתר [ספרית פיג'מה](#)

"חנה-בננה מאוד ממהרת לבית של סבתא בקצה הרחוב..." בינתיים סבתא מגישה את הדייסה שהכינה לנכדתה לכל מי שמבקש – עד שלא נותרת אף לא טיפה אחת לחנה-בננה! מה תעשה סבתא?

פעילויות אפשריות:

- כדאי לקרוא את הסיפור בקבוצה קטנה בעברית ובתרגום לשפה הערבית. רצוי לאפשר לילדים ליהנות מאיורי הספר.
- אפשר להתבונן בחתול שמלווה את חנה-בננה בדרך לסבתא? ניתן לבקש מהילדים למצוא את החתול בכל עמוד.
- אפשר לשחק עם הילדים את משחק האצבעות "סבתא בישלה דייסה". על פי הסיפור "סבתא של חנה בננה בישלה דייסה", למי היא נתנה ולמי לא נשאר?
- אפשר להמחזיז את הסיפור: את הדרך של חנה-בננה לבית של סבתא, ואת המעשים של סבתא.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ✓ ניתן להקים עם הילדים מסעדה בגן
- ✓ מכינים פנים "לכריכים" באתר גן נט.
- ✓ מתעדים אופן הכנת הפרצוף באמצעות צלמיות וקוראים את הטקסטים שיצרו לחבריהם לדוגמה, את השניים עשיתי מתירס
- ✓ הכנת מאכלים לחג
- ✓ הכנת מאכלים מתרבויות שונות
- ✓ ההורים יכולים להכין את המתכון עם הילדים
- ✓ כדאי ללוות כל מתכון בשיחה על הרקע להכנתו, הקשר שלו לחג או לאירוע

איזה יום שמח לי היום

פעילויות להכרת מילים באירועים משמחים בחיי המשפחה

פעילות "שמחה במשפחה":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- ניתן לפתוח את המפגש בשיר משחק המוכר לילדים:

מי שטוב לו ושמח/עממי אמריקאי

מי שטוב לו ושמח שימחא!...

מי שטוב לו ושמח שירקע!...

מי שטוב לו ושמח שיצחק!...

מי שטוב לו ושמח שיקרא!...

ועכשיו עושים הכול מהתחלה...

✓ נשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות

- "אלבום משפחתי":** ניתן להזמין את הילדים להביא אלבום

תצלומים משפחתי.

פעילויות אפשריות:

✓ נתבונן בתצלומים ונציג את בני המשפחה והקשר שלהם

לילד בעברית ובערבית (אמא, אבא, אח, אחות, סבא

סבתא, דוד דודה ועוד).

✓ נבדיל בין תמונות שצולמו באירועים מיוחדים כגון: חתונה, חג, טיול, יום הולדת

לבין תמונות שצולמו בימי חול: האם יש לבוש מיוחד? האם אוכלים מאכלים

מיוחדים? האם שרים שירים מיוחדים?

✓ נקים תערוכת תצלומי משפחות בשמחות ואירועים שונים במשפחות שונות:

חגים, ימי הולדת, חתונות הולדת אח/אחות ושמחות אחרות.

- "חפץ משפחתי":** ניתן לבקש מהילדים להביא חפצים משפחתיים המשמשים באירועים

מיוחדים כמו בחגים (פריטי לבוש, שטיח תפילה, מחרוזת, ספר קודש ועוד). פעילויות

אפשריות:

✓ נזמין את הילדים להציג את החפץ.

✓ למה משמש החפץ?

✓ היכן החפץ מונח בבית?

✓ מי משתמש בו? ועוד

✓ אפשר להקים תערוכת חפצי משפחות המיוחדים לחגים או לאירועים שמחים, הזמנת

אורחים, אחרים.

מילים מהלב:

שמח, שמחה

בית

משפחה

חג, חגיגה

חתונה

✓ נאזין לשיר

אצלנו בחצר/ נעמי שמר

אצלנו בחצר

בצל עצי-הזית

באים בדרך כלל

המון אורחים לקיץ

לכל אחד מהם

שפה משלו

ודרך משלו

להגיד שלום

בן מאיטליה אומר בונג'ורנו

בת מצרפת אומרת בונז'ור

קן מיפן אומר אוהיו

כשהוא בא לביקור

הי מהוואי אומר אלוהה

טניה מבריטניה אומרת הלו

כל מי שבא אלינו הביתה

יש לו שלום משלו

גיל מברזיל יאמר בום דיא

קוקו ממרוקו יאמר אהלן

והברכה שהוא יביא לי

היא היפה מכולן

יצירה:

ניתן לפתח שיחה עם הילדים על המאחד כל העמים למרות השוני בין השפות או בין המרחקים או בין המנהגים

✓ מהו השוני

✓ אפשר להגיש לילדים דגלים שונים לצביעה

✓ כל ילד יבחר בדגל יגיד למי שייך ויצבע אותו בצבעים מתאימים

✓ להתייחס לדגל ישראל ולקיים שיח על הצבע שלו, צורתו, מה מסמלת כל צורה
בדגל הילדים מפתחים שיח על דגל ישראל. הצורות על הדגל, שואלת את הילדים
מתי רואים שרוב התושבים מניפים את הדגל? מתי כל המדינה תהיה מלאה
בדגלים "ביום העצמאות"

- בסיום המפגש אפשר לשיר את השיר: **כל הארץ דגלים דגלים:**

כל הארץ דגלים

יפה ירקוני

מילים: רפאל ספורטה

לחן: עמנואל עמירן

כל הארץ דגלים דגלים ,
עם רוקד גלים גלים
עם שמח, טף צוהל -
חג היום לישראל.

נוסיף פעילויות כגון:

- ✓ הנפת הדגל על ידי הילדים בזמן ההאזנה לשיר
- ✓ נזמין את הילדים להציע פעילות בעצמם –וליישם אותה כגון: עם רוקד גלים גלים

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

יצאנו לטייל - ספר הטיולים הגדול לילדים
איור: רעיה קרס מאת עורכת: רינת פרימו

וסף חדש ומיוחד של טיולים בארץ לצד סיפורים לגיל הרך. הספר מזמין את הקוראים לצאת
לטבע, להכיר מקומות קרובים ורחוקים ולהקשיב לסיפורו של כל מקום ומקום.

פעילויות אפשריות:

- כדאי לקרוא את הסיפור בקבוצה קטנה בעברית ובתרגום לשפה הערבית.
- רצוי לאפשר לילדים ליהנות מאיורי הספר.
- המחזות הסיפור
- הצגת הסיפור בתיאטרון בובות
- משחק כאילו בעקבות הסיפור
- להשתמש במגוון אביזרים להמחשת הסיפור
- לדמיין אם יצאתם עוד פעם לטיול משפחתי איפה הייתם מטילים

יצירה בעקבות הסיפור

- כל ילד יתבונן במפת ישראל, ובעזרת המנחה מסמן על המקום שטיל בו

- כל ילד יצייר על מפת ישראל שהכינה לו המנחה את המקום שטיל בו כגון, אם הוא טיל בים הוא יצייר ים ואם טיל בהר הוא יצייר הר

שיר

כדאי להאזין לשיר בשם "ארץ ישראל שלי"

אַרֶץ-יִשְׂרָאֵל שְׁלִי / דִּתְיָה בֶן-דָּוִד

אַרֶץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פֹּרְחַת
מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד
אֲנִי בְּנִיתִי בֵּית בְּאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ
וְיֵשׁ לָנוּ בֵּית בְּאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל

אַרֶץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פֹּרְחַת
מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד
אֲנִי נֹטְעֵתִי עֵץ בְּאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ
וְיֵשׁ לָנוּ בֵּית
וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ בְּאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל

אַרֶץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פֹּרְחַת
מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד
אֲנִי סֹלֶלֶתִי כְּבִישׁ בְּאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ
וְיֵשׁ לָנוּ בֵּית
וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ
וְיֵשׁ לָנוּ כְּבִישׁ בְּאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל

אַרֶץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פֹּרְחַת
מִי בָּנָה וּמִי נָטַע
כָּלֵנוּ בְּיַחַד
אֲנִי בְּנִיתִי גֶשֶׁר בְּאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ
וְיֵשׁ לָנוּ בֵּית
וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ

וַיֵּשׁ לָנוּ כָּבִישׁ
וַיֵּשׁ לָנוּ גֶשֶׁר בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל

אַרְץ-יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פֹּרְחַת

מִי בָּנָה וּמִי נָטַע

כָּלָנוּ יַחַד

אָנִי חֲבֵרְתִּי שִׁיר בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל

אֲזַיֵּשׁ לָנוּ אֶרֶץ

וַיֵּשׁ לָנוּ בֵּית

וַיֵּשׁ לָנוּ עַץ

וַיֵּשׁ לָנוּ כָּבִישׁ

וַיֵּשׁ לָנוּ גֶשֶׁר

וַיֵּשׁ לָנוּ שִׁיר עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל

מילים מהלב:

שמחה

משפחה

יום הולדת

חגיגה

בובה

עוגה

ברכה

מזל טוב

פעילות "יש לי יום הולדת":

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- אפשר לפתוח את המפגש ב"תרחיש" – יום הולדת לבובה:
- נכניס את הבובה לתוך קופסה ונעורר סקרנות בקרב הילדים – מה יש בקופסה? ניתן לנער ולהאזין לצלילים, למשש ועוד.
- נדקלם: "בואו ילדים לראות את קופסת ההפתעות, מי רוצה פה לנחש – בקופסה שלי מה יש?", ונאפשר לילדים לשער: מה בקופסה?
- נוציא את הבובה תוך משחק דרמטי: הבובה רוצה לספר לילדים שהיא חוגגת יום הולדת.
- נשיר עם הילדים את השיר: "יום הולדת"/עממי

יום הַלָּדֵת לְבֹבָה

הַשִּׁמְחָה לַיְלָדִים

בְּרִגְלֵים תֵּדָּ תֵּדָּ תֵּדָּ

וּבִידֵים הֵדָּ הֵדָּ הֵדָּ

לָהּ לָהּ לָהּ לָהּ לָהּ

לָהּ לָהּ לָהּ לָהּ לָהּ

לָהּ לָהּ לָהּ לָהּ לָהּ

אחת שְׁתֵּים שְׁלוֹשׁ!

פעילויות אפשריות :

- ✓ נשיר את השיר מספר פעמים, ונסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- ✓ נשיר את השיר תוך מחיאות כף במילים "תך", "הך".
- ✓ נזמין את הילדים להציע הקשות שונות שיחליפו את מחיאת הכף כגון :
רקיעה, טפיחה, נקישת בלשון, אצבע צרידה ועוד. המנחה/הגננת תשיים את הצעות הילדים בעברית ובערבית.
- ✓ נחזור על השיר ונצטרף באחד הרעיונות שהציעו הילדים.
- ✓ נבחר כלי נגינה מתאים לאותן הקשות כגון : מקלות הקשה, תוף, מנענע ועוד.
- ✓ נתקדם במרחב עם הכלי שבחרנו לפי השיר, עצור במילים "תך, תך, תך",
"הך, הך, הך" ונגנן בכלי שבידינו.

• אפשר לתכנן חגיגת יום הולדת לבובה :

- ✓ נערוך שולחן לחגיגה, כדאי לעשות זאת בפינת הבובות/המשפחה בגן.
- ✓ נכין לבובה זר לראש.
- ✓ נצייר ציור לבובה.
- ✓ נברך אותה ליום הולדתה. המנחה/הגננת תדגיש מילים בעברית : ברכה, מזל טוב ועוד (בהתאם לברכות אותן יברכו הילדים).
- ✓ נשיר שירי יום הולדת בעברית ובערבית.
- ✓ נשחק משחקי חברה לימי הולדת, כשברקע מתנגנים שירי יום הולדת בעברית ובערבית. דוגמה למשחקים :
 - **"לימבו"** – דרוש למשחק מוט באורך של כ-2 מטרים. שני ילדים אוחזים במוט בשני הקצוות. כל אחד מהמשתתפים עובר, בתורו, מתחת למוט כאשר ברקע מתנגנים שירי יום הולדת. ככל שהמוט נמוך יותר – המשימה קשה יותר.
 - **"גב אל גב"** - נתחיל את המשחק עם שני ילדים. הילדים יושבים על הרצפה גב אל גב, כאשר הם משלבים ביניהם מרפקים. בספירה עד 3 עליהם לקום. הזוג שהצליח לקום מתחבר שוב ל-2 או 3 ילדים ושוב כולם יחד חוזרים על אותו מהלך. הקבוצה הארוכה ביותר שמצליחה להתרומם יחד היא הקבוצה המנצחת.
 - **"מבוך הקרשים"** – נפזר שיפודי עץ קצוצי חוד על הרצפה במרחקים שונים זה מזה וניצור מעין מבוך. נזמין את הילדים להלך בין המקלות בלי לגעת בהם.
 - **"משחק המנהרה"** – נזמין את הילדים להעמיד 4-5 כסאות בשורה או בטור, כך שתיווצר מעין "מנהרה". הילדים זוחלים דרך ה"מנהרה" על הברכיים, על המרפקים או על הבטן בלי לגעת ב"קירות" או ב"תקרה" של ה"מנהרה".
- כדאי לסיים את המפגש בשיר יום הולדת המוכר לילדים : **"יום הולדת" / עממי.**

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

"היום יום הולדת" מאת בנציון רסקין

היום יום הולדת
היום יום הולדת
היום יום הולדת
לאיתמר.

חג לו שמח
וזר לו פורח
היום יום הולדת
לאיתמר.

פעילויות אפשריות:

- ✓ ניתן לשיר את השיר.
- ✓ כדאי להזמין את הילדים להמציא ריקוד לשיר: תנועה ראשונה לבית הראשון ותנועה שניה לבית השני.
- ✓ נרקוד בהתאם לרעיונות הילדים.

"רק ביום הולדת" מאת בנציון רסקין

יום הולדת, חגיגה נחמדת!
מה נעים ומה נחמד
שכל בן וכל בת
לא נולדו ביום אחד –
רק ביום הולדת,
רק ביום הולדת!

פעילויות אפשריות:

- ✓ ניתן לשיר את השיר.
- ✓ כדאי לרקוד ריקוד: נלך במעגל במהלך השיר, במילים: "רק ביום הולדת" נעצור ונמחא כף.
- ✓ אפשר להזמין את הילדים להציע תנועות במקום מחיאת הכף. המנחה/הגננת תמליל את רעיונות הילדים בעברית ובערבית.
- ✓ נרקוד בהתאם לרעיונות הילדים.

בסביבה שלי

תפקחו את העיניים

פעילויות לרכישת מילים בסביבה הקרובה

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- כדאי לפתוח את המפגש בשיר המוכר לילדים:
"כולם מוחאים איתי כף" שיר משחק אמריקאי

כולם מוחאים איתי כף

כולם מוחאים איתי כף

אלי הצטרפו למשחק

ושוב מחדש פה נצחק!

✓ נשיר את השיר בליווי תנועות מתאימות.

✓ נוסיף פעילויות כגון: כולם מקישים בלשון... כולם מנגנים בתופים... כולם מנסים

לבכות... כולם מנסים לצחוק... ועוד ועוד

✓ נזמין את הילדים להציע פעילות בעצמם – ולשיים אותה כגון: כולם מנסים

לקפוץ... ולבצע אותה.

- אפשר לשחק משחק: "על מה אני חושב?"

✓ נזמין את הילדים לצאת לחצר הגן ונבקש להתבונן סביב, מה הם רואים? כדאי

לתת לילדים שהות מספיקה.

✓ נבקש מכל ילד לבחור באחד הדברים שראה או שמשך את תשומת ליבו (בלי

לגלות לחברים).

✓ נזמין ילד מנחה שיתאר את הדבר שבחר בעזרת שאלות מנחות:

○ מהו הצבע?

○ היכן נמצא? ליד מה?

○ מה השימוש בו?

✓ נזמין את הילד לתת רמזים לילדים:

מילים מהלב:

משחק

חצר

גן

שמות חפצים או אביזרים

בסביבת הגן: נדנדה,

מגלשה, עץ, חול ועוד

- זה כלי תחבורה
 - זה משהו שאוכלים
 - משהו שקונים בחנות
 - משהו שמשחקים בו
- ✓ נזמין את הילדים לצלם את האביזר/חפץ שבחר. ניתן להשתמש בתצלומים למשחקי כרטיסים: זיכרון, לוטו. המנחה/הגננת תשיים את האביזר/חפץ אותו בחר הילד תוך כדי משחק.

- אפשר לשחק משחק: **"עבור, עבור, פתח!"**:
לפעילות זו כדאי להכין מראש כרטיסיות ובהן תמונות מהסביבה הקרובה של הילדים, כגון: בית, שמים, ענן, עץ, מדרכה, מכונית וכד'.
✓ נחלק לכל ילד בקבוצה תמונה הפוכה באופן שלא יראה מה מצולם.
✓ נבקש מהילדים להעביר זה לזה, את התמונות לפי סדר הישיבה, המנחה/הגננת תלווה את העברת התמונות במילה "עבור!... עבור!..."
✓ מדי פעם המנחה/הגננת תאמר "פתח!" ותצביע על אחד הילדים. הילד יתבונן בתמונה ויתאר אותה בערבית, חברי הקבוצה יאמרו מה בתמונה בעברית ובערבית.

- ניתן ליצור **יצירה מחומרים טבעיים** – נצא לטיול בסביבה הקרובה או בחצר הגן ונאסוף חומרים טבעיים כגון: אצטרובלים, קליפות עץ, עלים, זרדים ועוד. ניצור מהחומרים שנאספו (ללא הדבקה) על משטחים מגוונים כגון: מנדלות על משטח קרטון, ארגז החול בחצר הגן, מכסה של קופסת נעליים או מגש שעליהם חול ועוד.

- אפשר לשחק משחק **"סביבות חיים בחצר הגן"**:
מתוך אתר האגף לחינוך קדם יסודי
נזמין את הילדים לצייר או לצלם סביבת חיים אחת בתוך חצר הגן שלהם, וליצור כרטיסיות של צמחים ובעלי חיים שנמצאים בה. המנחה/הגננת תשיים את הצמחים ובעלי החיים בעברית ובערבית.
סביבות חיים לדוגמה: ערוגת פרחי בר; ערוגת תבלינים; קן נמלים; שלולית; בריכה; גינת פרפרים; שיח ועוד.
פעילויות אפשריות:
✓ משחקי זיכרון (שניים מכל סוג);
✓ התאמה (בין זחל לפרפר; פרפר לצמח וכד');

✓ שיר או אגדה

- כדאי לסיים את המפגש במשחק המוכר לילדים: "פרח לי יפה, ורוד" מאת פניה ברגשטיין

פרח לי יפה, ורוד,
פרח לי נחמד מאוד.
פרח קט מן הגנה,
אמאלה, הריחי נא!

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם את השיר מספר פעמים, להסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- אפשר לדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שורה והילדים שורה, בנים שורה ובנות שורה, סולן שורה ו"מקהלת ילדים" שורה.
- אפשר לשחק משחק תנועה "הליכה ועצירה": להזמין את הילדים לצעוד במרחב, בסוף משפט לעמוד תוך הדגשת המילה האחרונה בשורה (לשם הדגשת החריזה).

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

(המשך בעמוד הבא)

פעילויות אפשריות:

(מתוך החוברת "זמר לך לגיל הרך שירי יום יום")

- ✓ כדאי לדקלם את השיר.
- ✓ ניתן להזמין את הילדים להציע תנועות המתארות צמיחה.
- ✓ רצוי להאזין לשיר ולעשות תנועה המתארת צמיחה (לפי הצעות הילדים) בתשובה: "ככה".
- ✓ אפשר להאזין לשיר ולפעול בתנועה. לשנות את מצב העמידה בכל בית, בכל פעם לבצע את התנועות אותן הציעו הילדים:
- בבית הראשון יושבים על הרצפה.
- בבית השני יושבים על הברכיים.
- בבית השלישי יושבים על הכיסא.
- ובבית הרביעי והאחרון נבצע את התנועות בעמידה.

איך צומחים מאת דתיה בן דור

- איך צומח עשב?
- ככה!
- איך צומח פרח?
- ככה!
- איך חיטה צומחת?
- ככה!
- איך צומח ילד?
- ככה!

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות

המילים והחווייה

"עץ אבא" מאת דבורה בושר

הפעילויות המוצעות מתוך אתר

[ספרית פיג'מה](#)

פעילויות אפשריות:

- ✓ כדאי לקרוא את הסיפור בקבוצה קטנה בעברית ובתרגום לשפה הערבית. רצוי לאפשר לילדים ליהנות מאיורי הספר.
- ✓ סוף סיפור מתואר באמצעות האיורים בלבד – ניתן להזמין את הילדים לספר אותו במילים שלהם. המנחה/הגננת תדגיש מילים בעברית (אבא, עץ ועוד).
- ✓ ניתן לצאת ל"טיול עצים" בסביבת הגן או בחצר הגן. כדאי להתבונן בעצים (רצוי לזהות אותם בשמם אפשר להשתמש במגדיר עצים), בחלקי העץ (רצוי לשיים את חלקי העץ בעברית ובערבית), אפשר להשוות בין העצים: מה התועלת של כל עץ? אלו הם עצי נוי ואלו מניבים פרי?
- ✓ אפשר לארוז את הספר, שמיכה וכיבוד קל, ולקרוא את הסיפור יחד בחיק הטבע, תחת עץ.
- ✓ אפשר להתבונן בסביבת הגן ולחפש את כל הדברים שעשויים מעץ, למשל: רהיטים העשויים מעצים שונים, כלי כתיבה ועוד. המנחה/הגננת תשיים את החפצים אותם מצאו הילדים בעברית ובערבית.

"מה צריך בשביל?" מאת מאת ג'יאני רודארי

הפעילויות המוצעות מתוך אתר [ספרית פיג'מה](#)

בשביל לבנות שולחן צריך... פרח! הספר מזמין להתבונן בפרטים, להתפעל מהטבע ולהרהר בקשרים המופלאים בין הטבע לתהליך היצירה.

- ✓ כדאי לקרוא את הסיפור בקבוצה קטנה בעברית ובתרגום לשפה הערבית. רצוי לאפשר לילדים ליהנות מאיורי הספר.
- ✓ כדאי לגלות יחד אט-אט את הפרטים הרבים בדפי הספר. האם שמתם לב לאותם הפרטים? האם גיליתם משהו מפתיע או מצחיק בתמונות? אפשר לשאול את ילדיכם האם הם מכירים את כל החפצים שבתמונות? מה מצולם ומה גזור? ניתן לדפדף בספר ולחפש את כל הדברים שעשויים מעץ. למשל, האם שמתם לב לצורת האותיות?
- ✓ כדאי להתייחס גם לכריכה של הספר. האם שמתם לב לפרח שצומח בתוך שולחן העץ? מה בא קודם, הפרח או השולחן? כדי להרגיש בדרך נוספת את המחזוריות של הטבע, ניתן לקרוא את הספר הפוך, מהסוף להתחלה.
- ✓ אילו עצים נמצאים בסביבת הבית שלכם? אפשר לצאת לטיול רגלי ולאסוף זרדים ועלים מיוחדים. בבית תוכלו להדביק את העלים על דף נקי ולהכין מהם ציור.
- ✓ גם אתם יכולים להכין ספרון שמספר את הסיפור "מה צריך בשביל...": גוזרים או קורעים יחד תמונות וצילומים מתוך עיתונים או שבועונים ישנים. מדביקים את גזרי התמונות על דפים לבנים, מחוררים ומקשרים את הדפים בחוט, ומרכיבים מהם ספרון. האם גם בספרון שלכם יש פרחים ועצים?

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן לצאת עם הילדים לסביבת הגן ולשיים איתם את החפצים והמשחקים כמו מגלשה, ארגז חול, עץ, נדנדה גם בערבית וגם בעברית.
- ניתן לשחק עם הילדים משחק תנועת, למשל לרוץ ולגעת בנדנדה, במגלשה, בעץ.
- ליצירה – ניתן לבקש מהילדים כל פעם לבחור חומר יצירה אחד מהסביבה שלו למשל חול, אדמה, עלי שלכת. הגננת משיימת את החומרים שהילדים בוחרים גם בערבית וגם בעברית ומאפשרת להם להשתמש בהם ביצירה. תוך כדי העבודה הגננת חוזרת ומשיימת את החומרים גם בערבית וגם בעברית.

בעלי חיים

פעילויות להכרת שמות בעלי חיים

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- נפתח את המפגש בשיר: "אצא לי השוקה" / שיר עם פעילויות אפשריות:

✓ נאזין לשיר ונבחין בחיות המופיעות בו.

✓ נניח תמונות של החיות המופיעות בשיר.

✓ נשיים את החיה בעברית ובערבית, נפיק את קולה ונמליל

את פעולתה בעברית ובערבית. לדוגמה: התרנגול, קורא

בקול; הכלב, נובח...

✓ נשיר את השיר על פי סדר התמונות ונפיק את קולן.

✓ נאפשר לכל ילד להמציא מילים בהתאם לחיה שהיה רוצה

לצרף כגון: כבשה לבנה, פרה שמנה,...

✓ נבחר מנצח שיצביע על חיה נבחרת ועל פיה נצטרף

בשירה.

- אפשר לשחק עם הילדים בפינת הקוביות/מרכז הבניה

באמצעות "תרחיש" – נבנה גן חיות:

✓ נזמין את הילדים לתכנן – אילו חיות יהיו בגן החיות? איך

יראה גן החיות?

✓ נאפשר לילדים לבנות את גן החיות, כדאי לתעד את מהלך

הבניה באמצעות צילום הילדים, ובתום הפעילות להתבונן

בתיעוד ולשחזר את מהלך הבניה.

אצא לי השוקה שיר עם

בואו נלך לשוק,

מה נקנה?

אצא לי השוקה

תרנגול קטן אקנה לי

התרנגול – קו-קו קוריקו-קו!

הוא יזמר עד אור הבוקר.

אצא לי השוקה

פלבלב קטן אקנה לי

הפלבלב – הב! הב!

התרנגול – קו-קו קוריקו-קו!

הוא יזמר עד אור הבוקר.

אצא לי השוקה

חתלתול קטן אקנה לי

החתלתול – מיאו!

הפלבלב – הב! הב!

התרנגול – קו-קו קוריקו-קו!

הוא יזמר עד אור הבוקר.

אצא לי השוקה

ברווז קטן אקנה לי

הברווז - גע גע!

החתלתול – מיאו!

הפלבלב – הב! הב!

התרנגול – קו-קו קוריקו-קו!

הוא יזמר עד אור הבוקר.

אצא לי השוקה

חמור קטן אקנה לי

החמור - אי אה!

הברווז - גע גע!

החתלתול – מיאו!

הפלבלב – הב! הב!

התרנגול – קו-קו קוריקו-קו!

הוא יזמר עד אור הבוקר.

✓ המנחה/גננת תשיים חפצים כגון: קוביה, חיה, שמות חיות ועוד. מילות יחס כגון: על,

מעל, מתחת מילות פועל: נבנה, נניח, ניקח וכד'

✓ בסיום: כדאי לאפשר לילדים זמן למשחק חופשי בבניה שבנו.

מילים מהלב:

משחק

בעל חיים

חיה

גן-חיות

שמות של חיות כמו:

תרנגול, כלב, חתול, ברווז,
חמור סוס ועוד.

- אפשר לצפות יחד עם הילדים ב**סרטונים** בנושא בעלי חיים של ערוץ נשיונל ג'אוגרפיק. ניתן לצפות בסרטון לכל אורכו, ואפשר לבחור קטע מהסרטון לפעילות מתאימה. כדאי לערוך צפיה מונחית של הסרטון:

פעילויות אפשרויות:

✓ משימת צפיה: לאתר קושי, להתבונן בסביבה בה חי בעל החיים, להתבונן במבנה גופו של בעל החיים, לגלות את אופן התנועה שלו ועוד.

✓ שיח בעקבות הצפיה: מהן התחושות של הילדים בעקבות הצפיה? מה למדו חדש על בעל החיים? אילו שאלות התעוררו בהם בעקבות הצפיה? ועוד.

✓ פעילות בעקבות הצפיה: יצירת תסריט להמשך הסרטון, למצוא מידע נוסף ממקורות מידע חדשים ועוד.

- בסוף המפגש אפשר לשיר עם הילדים שיר המוכר להם "**פרש**" מאת חיים נחמן ביאליק

רוץ בן סוסי,
רוץ ודהר!
רוץ בביקעה,
טוס בהר!

רוצה, טוסה,
יום וליל -
פרש אני
ובן חיל!

פעילויות אפשרויות:

✓ ניתן לדקלם/לשיר את השיר

✓ אפשר להזמין את הילדים להתנועע כסוסים, ולגלות את דרך התנועה שלהם תנועות וקולות הקשורים לעולמו של הסוס.

✓ רצוי לאפשר לילדים לנוע במרחב לפי המקצב.

✓ נזמין זוגות ילדים (מוביל המתאר את הסוס ומובל המתאר את הפרש) כל זוג יקבל סרט גומי רחב או חישוק שיחבר בין הילדים. בחלק השני "רוצה טוסה" הילדים יעצרו וישעטו ברגליהם. במילים "פרש אני" יתחלפו בתפקידים.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם את השיר מספר פעמים, להסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- אפשר לדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שורה והילדים שורה, בנים שורה ובנות שורה, סולן שורה ו"מקהלת ילדים" שורה.
- אפשר לשחק משחק תנועה "הליכה ועצירה": להזמין את הילדים לצעוד במרחב, בסוף משפט לעמוד תוך הדגשת המילה האחרונה בשורה (לשם הדגשת החריזה).

"יש בדיר" מאת פניה ברגשטיין

יש בדיר טלה קטן
וכלו לבן, לבן.
רק שחורות הן שתי אזניו
ושחור הוא הזנב.

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

ילד קטן הלך לגן מאת: יד קמזון

פעילויות אפשריות:

- ✓ ניתן לקרוא את הסיפור תוך התבוננות באיורים שבספר.
- ✓ כדאי להדגיש את המשפטים החוזרים בסיפור:
"ילד קטן הלך לגן..."
"שלום, שלום וברכה ודרך צלחה"
- ✓ אפשר לקרוא את הסיפור בליווי המחשה, תוך התייחסות ושיום בעלי החיים אותם פוגש הילד: תרנגול, ציפור, חתול, פרפר, כלבלב ועוד.

- ✓ אפשר להזמין את הילדים להמשיך את הסיפור באמצעות הוספת בעלי חיים אותם פוגש הילד. המנחה/הגננת תשיים את בעלי החיים בעברית ובערבית.
- ✓ אפשר להזמין את הילדים להמחזיז את הסיפור.

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ✓ ניתן להכין כרטיסיות מסביבת הגן כמו חרקים (נמלה, פרפר) עלי שלכת, פרחים. ולהכין בעזרתם משחקי שולחן שונים כמו משחק לוטו, זיכרון. תוך כדי המשחק הגננת משיימת כל חפץ/אביזר/צמח... גם בערבית וגם בעברית.
- ✓ ניתן לפתח שיחה עם הילדים ולשאול אם היית חיה - איזה חיה היית בוחר להיות ולמה? הגננת משיימת את שם החיה שהילד אומר בעברית ומקשיבה לנימוק שלו למה בחר באותה חיה.
- ✓ אפשר להכין מראש תמונות של חיות ולבקש מהילדים לבחור את החיה האהובה עליהם. תוך כדי הפעילות הגננת משיימת את החיות שבחרו גם בערבית וגם בעברית.
- ✓ משחק "הוקוס פוקוס":
 - הגננת מכינה עם הילדים מקל קוסם ואומרת הוקוס פוקוס אתם חתולים, הילדים מחקים את תנועת החתולים. ועוד הוקוס פוקוס אתם סוסים וכך הלאה.
 - ניתן לאפשר לילדים לשחק בינם לבין עצמם את המשחק, כל ילד בתורו קוסם את הילדים לפי החיה שבחר. הילד יאמר את שם החיה גם בערבית וגם בעברית.
- ✓ ניתן לשחק עם הילדים משחקי מעבר. כך למשל בסיום המפגש או זמן הסיפור הגננת מזמינה את הילדים לפעילויות המוצעות בגן היא מציעה לילד שמזמינה לחקות את הליכת אחת מהחיות. למשל ללכת כמו צפרדע, כמו סוס. תוך כדי כך הגננת אומרת את שם החיה גם בערבית וגם בעברית.
- ✓ בשלב יותר מתקדם הגננת בוחרת כל פעם ילד שיזמין את הילדים לפעילויות לפי מה שנזכר לעיל.
- ✓ ניתן לפזר על הריצפה תמונות של בעלי חיים כשהן הפוכות. כל ילד בתורו קם בוחר קלף של אחת החיות המוצעות אומר את שמה גם בערבית וגם בעברית מדגים את התנועה שלה, את הקול שלה ופונה לפעילויות.

- ✓ ניתן גם לשחק בחצר עם הילדים. הגננת בוחרת מסלול רחב ובטוח ומסמנת קו סיום. מבקשת מהילדים ללכת (כל פעם בוחרת שם של בעל חיים) אומרת שמה גם בערבית וגם בעברית. הילדים הולכים במסלול ומחקים תנועת בעל החיים שנבחר.

מילים מהלב:

שלום

משחק

סתיו

שלכת, עלה

חילזון

רוח

בא הסתיו

פעילויות להכרת מילים ממאפייני הסתיו

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- אפשר לפתוח את המפגש בשיר המוכר לילדים:
"שלום לכם" מאת דתיה בן דור
שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום
ומה שלומכם, ומה שלומכם, ומה שלומכם היום?
נחמד לי מאוד לפגוש אתכם
נחמד לי מאוד לומר לכם:
שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום.
✓ להדגיש את המילה "שלום" בשיר.
✓ למחוא כף בכל פעם ששומעים את המילה שלום.
✓ להזמין את הילדים להציע תנועה משלהם למילה "שלום", לשיר את השיר ולבצע תנועה אותה הציעו הילדים.
✓ להאזין/לצפות [בסרטון](#) מתוך הסדרה: "פרפר נחמד".
- כדאי לצאת עם הילדים לתצפית במזג האוויר המשתנה, ולהזמין את הילדים לזהות את מאפייני הסתיו בסביבה הקרובה: רוח, עננים, עלי שלכת, חילזון וכדומה.
פעילויות אפשריות:
✓ נשיים את מאפייני הסתיו בעברית ובערבית.
✓ נציע לילדים לאייר או לצלם את מאפייני הסתיו. האיורים/התצלומים ישמשו למשחקי כרטיסים: זיכרון, לוטו, משחק מסלול ועוד.

- **"עלים מרששים" - לפעילות זו כדאי להכין מראש עלי שלכת במגוון גדלים מעצים שונים.**

- ✓ כדאי להכניס את העלים לתוך קופסה ולעורר סקרנות בקרב הילדים – מה יש בקופסה? ניתן לנער ולהאזין לצלילים, למשש ועוד.
- ✓ ניתן לדקלם: "בואו ילדים לראות את קופסת ההפתעות, מי רוצה פה לנחש – בקופסה שלי מה יש?", ולאפשר לילדים לשער: מה בקופסה?
- ✓ אפשר להזמין את הילדים לשאול שאלות על מנת לגלות- מה בקופסה?
- ✓ דקלם את השיר: "רשוש" מאת עדולה

יונתן אוהב ללכת

דווקא על עלי שלכת!

העלים היבשים

קרש... קרש... קרש... מרששים.

- ניתן לדקלם את השיר מספר פעמים, להסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
 - אפשר לדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שורה והילדים שורה, בנים שורה ובנות שורה, סולן שורה ו"מקהלת ילדים" שורה.
 - אפשר להזמין את הילדים לבחור כלי נגינה המתאים לצליל הרשוש "קרש..". לדקלם את השיר ובמילים "קרש.." לנגן בכלי שבחרו.
- אפשר לצאת עם הילדים לסיור בסביבה הקרובה או בחצר הגן ולחפש חלזונות. ניתן גם להביא חלזונות רצוי להביאם בבית גידול (אקווריום ובו חול רטוב ומזון).

פעילויות אפשריות:

- ✓ נכיר את החלזון/שבלול – נתבונן בו באמצעות זכוכיות מגדלת. רצוי שהמנחה/גננת תשיים את אברי החלזון: קונכייה, מחושים, רגל.
 - ✓ נתבונן בצורת ההתקדמות שלו, נאפשר לילדים לחקות את צורת ההתקדמות שלו.
 - ✓ ניצור בסדנה באמצעות חומרים מגוונים שבלולים המתאימים לאצבע ו/או כף יד.
- נפעל איתם בעת דקלום השיר: "חלזון" מאת מיריק שניר:

זז זחל

החלזון,

זז זחל

חפש מזון.

פס-של-כסף-דק

השאיר,

והשאיר לי פה

גם שיר.

- כדאי לסיים את המפגש במשחק "מה חסר בגננו הקטן?" המוכר לילדים:
 - ✓ ניתן להשתמש בתמונות/איורים של מאפייני הסתיו אותם צילמו/איירו הילדים.
 - ✓ נבחר ילד או ילדה שיסתירו את עיניהם בזמן שילד או ילדה נוספים מוציאים אחד החפצים.
 - ✓ נזמין את הילדים להכריז בקול: "מה חסר בגננו הקטן?"
 - ✓ נבקש מהילד או מהילדה שעצמו עיניהם לגלות את המאפיין שהוצא ולומר את שמו בעברית ובערבית.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

"הו-הו רוח" מאת רפאל ספורטה

הו – הו! רוח-רוח
המעיל שלי נפוח,
השרוול שלי – כנף.
אמא, אמא, אני עף!

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם את השיר מספר פעמים, להסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- אפשר לדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שורה והילדים שורה, בנים שורה ובנות שורה, סולן שורה ו"מקהלת ילדים" שורה.
- אפשר לשחק משחק תנועה "הליכה ועצירה": להזמין את הילדים לצעוד במרחב, בסוף משפט לעמוד תוך הדגשת המילה האחרונה בשורה (לשם הדגשת החריזה).

גשם מטפטף על העורף

פעילויות להכרת מילים ממאפייני החורף

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- כדאי לצאת עם הילדים לתצפית במזג האוויר המשתנה, ולהזמין את הילדים לזהות את מאפייני החורף בסביבה הקרובה: רוח, עננים, גשם, מעיל, מטריה ועוד.

פעילויות אפשריות:

- ✓ נשיים את מאפייני הסתיו בעברית ובערבית.
- ✓ נציע לילדים לאייר או לצלם את מאפייני הסתיו.
- האיורים/התצלומים ישמשו למשחקי כרטיסים: זיכרון, לוטו, משחק מסלול ועוד.
- ✓ נדקלם את השיר: "גשם! גשם! איזה כיף" מאת עדולה

גשם, גשם, מטפטף...

גשם! גשם! איזה כיף!

לי קנו מעיל חדש –

ועכשיו אותו אלבש!

- המנחה/הגננת תסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- נדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שורה והילדים שורה, בנים שורה ובנות שורה, סולן שורה ו"מקהלת ילדים" שורה.
- נדקלם את השיר תוך מחיאות כף בהתאם למקצב, כך שיתארו את טפטוף הגשם.
- נזמין את הילדים להציע הקשות שונות שיחליפו את מחיאת הכף כגון: רקיעה, טפיחה, נקישה בלשון, אצבע צרידה ועוד.
- נחזור על השיר ונצטרף באחד הרעיונות שהצענו.
- נבחר כלי נגינה מתאים לאותן הקשות כגון: מקלות הקשה, תוף, מנענע ועוד.
- נתקדם במרחב עם הכלי שבחרנו לפי השיר.

מילים מהלב:

שלום

משחק

חורף

עננים

גשם

מטריה

מעיל

- נחזור על אותה פעילות בזוגות. אחד מבני הזוג יתקדם במרחב לפי השיר (ללא כלי) והשני ילווה אותו בנגינה.
- נתחלף בתפקידים.

- אפשר לשחק בשיר משחק: "ילדים ומטריה" מאת דתיה בן דור:

פעילויות אפשריות:

- מתוך החוברת "זמר לך לגיל הרך – שירי עונות".
- ✓ נספר את השיר בעברית ובערבית, ונשוחח על ההתרחשות בשיר.
- ✓ נאזין לשיר ונלווה בתנועות מתאימות ומוסכמות את הפזמון.
- ✓ נשיר את השיר ונזמין ילדים להמחזתו בחלל הגן.
- ✓ נזמין ילדים בצורה הדרגתית להיכנס מתחת למטריה ונבדוק: כמה ילדים יכולים למצוא מחסה תחתיה. המנחה/הגננת תשתמש במילות המספר בעברית ובערבית.
- ✓ נכין מטריה ודמויות, ונאפשר לילדים לשיר וללוות את השירה עם הייצוגים שהכינו.

- אפשר לשחק משחק תנועה: "שלולית – יבשה" (ים – יבשה):

- ✓ נפזר חישוקים במרחב הגן ונזמין כל ילד וילדה לבחור חישוק "שלולית".
- ✓ נכריז את המילה: "שלולית" – הילדים יעמדו בתוך החישוק, נכריז את המילה "יבשה" – הילדים יעמדו מחוץ לחישוק.
- ✓ נזמין ילד להיות מנחה המשחק.
- ✓ נכין סמל חזותי/תמונה של בית וחצר ונשחק את המשחק תוך הנפת התמונה והכרזת המילה בערבית.

- כדאי לסיים את המפגש במשחק "מה חסר בגננו הקטן?" המוכר לילדים:

- ✓ ניתן להשתמש בתמונות/איורים של מאפייני החורף אותם צילמו/איירו הילדים.
- ✓ נבחר ילד או ילדה שיסתירו את עיניהם בזמן שילד או ילדה נוספים מוציאים אחד החפצים.
- ✓ נזמין את הילדים להכריז בקול: "מה חסר בגננו הקטן?"
- ✓ נבקש מהילד או מהילדה שעצמו עיניהם לגלות את המאפיין שהוצא ולומר את שמו בעברית ובערבית.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

"ברוך הבא" מאת פניה ברגשטיין

ברוך הבא, הגשם בא!
דופק בחלונות.
תודה רבה, תודה רבה!
אומרים האילנות!

"השפן הקטן" מאת בנימין כספי

השפן הקטן
שכח לסגור הדלת
הצטנן המסכן
וקבל נזלת
לה לה לה אפצ'י
לה לה לה אפצ'י
לה לה לה אפצ'י
לה לה לה לה.

פעילויות אפשריות:

- המנחה/הגננת תסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- נדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שורה והילדים שורה, בנים שורה ובנות שורה, סולן שורה ו"מקהלת ילדים" שורה.
- נדקלם את השיר תוך מחיאות כף בהתאם למקצב, כך שיתארו את טפטוף הגשם.
- נזמין את הילדים להציע הקשות שונות שיחליפו את מחיאת הכף כגון: רקיעה, טפיחה, נקישה בלשון, אצבע צרידה ועוד.
- נחזור על השיר ונצטרף באחד הרעיונות שהצענו.
- נבחר כלי נגינה מתאים לאותן הקשות כגון: מקלות הקשה, תוף, מנענע ועוד.
- נתקדם במרחב עם הכלי שבחרנו לפי השיר.
- נחזור על אותה פעילות בזוגות. אחד מבני הזוג יתקדם במרחב לפי השיר (ללא כלי) והשני ילווה אותו בנגינה.

פעילויות אפשריות:

- ניתן לדקלם את השיר מספר פעמים, להסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- אפשר להאזין לשיר ולרקוד: בבית נסתובב במעגל ובפזמון במילים: "לה לה לה אפצ'י"- נעמוד עם הפנים כלפי פנים המעגל נמחא כפיים ו"נתעטש".

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"המטריה הגדולה של אבא" מאת לוין קיפניס

פעילויות אפשריות:

- ✓ רצוי לקרוא את הסיפור (השיר) בעברית ובערבית.
- ✓ ניתן להמחזז את הסיפור באמצעות אביזרים מתאימים:
 - רצוי להמליל את תהליך ההמחזה בעברית ובערבית.
 - אפשר לצלם את ההצגה ולאפשר לילדים לצפות בה.
 - רצוי להשאיר את האביזרים למשחק חופשי במהלך השבוע בגן.
- ✓ רצוי להשאיר את שני הספרים בעברית ובערבית בספרייה הגן לעיונם החופשי של הילדים. ניתן לשוחח איתם על המשותף והמיוחד בכל ספר.

מילים מהלב:

שלום

משחק

אביב

פרח

פרפר

חיפושית

לגננת

הצעות להרחבת העשייה בשפה העברית בפעולות השגרה והיום – יום של הגננות

- ניתן לשחק עם הילדים המשחק "גשם, שמש, מבול" מפזרים על הריצפה קוביות בהתאם לילדים המשתתפים. כאשר הגננת מכריזה "שמש", הילדים מטיילים בין הקוביות, הגננת מפתיעה את הילדים ומכריזה "גשם", הילדים צריכים לעמוד על הקוביות, כאשר הגננת מכריזה "מבול" הילדים צריכים להתחבא מתחת לשולחנות או הכיסאות. (ניתן לצפות במשחק באתר גנ-נט)

אביב סביב

פעילויות להכרת מילים ממאפייני האביב

הלכה למעשה

שלל רעיונות ללמידה חווייתית של מילים בשפה העברית:

- אפשר לפתוח את המפגש בשיר המוכר לילדים:

"שלום לכם" מאת דתיה בן דור

שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום

ומה שלומכם, ומה שלומכם, ומה שלומכם היום?

נחמד לי מאוד לפגוש אתכם

נחמד לי מאוד לומר לכם:

שלום לכם, שלום לכם, שלום לכם שלום.

- ✓ להדגיש את המילה "שלום" בשיר.
- ✓ למחוא כף בכל פעם ששומעים את המילה שלום.
- ✓ להזמין את הילדים להציע תנועה משלהם למילה "שלום", לשיר את השיר ולבצע תנועה אותה הציעו הילדים.
- ✓ להאזין/לצפות [בסרטון](#) מתוך הסדרה: "פרפר נחמד".

- כדאי לצאת עם הילדים לתצפית במזג האוויר המשתנה, ולהזמין את הילדים לזהות את מאפייני האביב בסביבה הקרובה: פרחים שפורחים, שמש זורחת, חרקים, וכדומה.

פעילויות אפשריות:

- ✓ נשיים את מאפייני האביב בעברית ובערבית.
- ✓ נציע לילדים לאייר או לצלם את מאפייני האביב. האיורים/התצלומים ישמשו למשחקי כרטיסים: זיכרון, לוטו, משחק מסלול ועוד.
- ✓ נדקלם את השיר: "בוא אליי פרפר נחמד" מאת פניה ברגשטיין

בוא אליי פרפר נחמד,
שב אצלי על כף היד.
שב, תנוח, אל תירא,
ותעוף בחזרה.

- המנחה/הגננת תסביר לילדים את תוכן השיר בערבית.
- נדקלם את השיר לפי תור: מנחה/גננת שורה והילדים שורה, בנים שורה ובנות שורה, סולן שורה ו"מקהלת ילדים" שורה.
- נזמין את הילדים להמציא תנועה מתאימה לכל שורה בשיר.
- נדקלם את השיר ונבצע את התנועות אותן הציעו הילדים.
- נזמין את הילדים ליצור פרפרים בגדלים שונים המתאימים לאצבע ו/או כף היד, ונאפשר לילדים לשיר וללוות את השירה עם הייצוגים שהכינו.

- פרפר נחמד - אפשר לצאת עם הילדים לסיור בסביבה הקרובה או בחצר הגן ולחפש פרפרים. ניתן גם לצפות בסרטון פרפרים מאתר נשיונל ג'אוגרפיק.
פעילויות אפשריות:

- ✓ נתבונן בפרפר ונתפעל מיופיו.
- ✓ נכיר את מבנה גופו: מחוש, כנף, גוף.
- ✓ ניצור פרפרים במגוון גדלים וצבעים.

- כדאי לסיים את המפגש במשחק **"מה חסר בגננו הקטן?"** המוכר לילדים:
 ✓ ניתן להשתמש בתמונות/איורים של מאפייני האביב אותם צילמו/איירו הילדים.
 ✓ נבחר ילד או ילדה שיסתירו את עיניהם בזמן שילד או ילדה נוספים מוציאים אחת התמונות.
 ✓ נזמין את הילדים להכריז בקול: "מה חסר בגננו הקטן?"
 ✓ נבקש מהילד או מהילדה שעצמו עיניהם לגלות את המאפיין שהוצא ולומר את שמו בעברית ובערבית.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

"חיפושית" מאת פניה ברגשטיין
 חיפושית לי קטנטנה,
 הוי, כמה היא מסכנה!
 היא כל כך רוצה לברוח –
 אבל אין לה, אין לה כח.

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"שלושת הפרפרים" מאת לוין קיפניס

פעילויות אפשריות:

- ✓ רצוי לקרוא את הסיפור בעברית ובערבית.

- ✓ ניתן להמחזז את הסיפור באמצעות אביזרים מתאימים שהוכנו על ידי הילדים:
 - רצוי להמליל את תהליך ההמחזה בעברית ובערבית.
 - אפשר לצלם את ההצגה ולאפשר לילדים לצפות בה.
 - רצוי להשאיר את האביזרים למשחק חופשי במהלך השבוע בגן.
- ✓ רצוי להשאיר את שני הספרים בעברית ובערבית בספריית הגן לעיונם החופשי של הילדים. ניתן לשוחח איתם על המשותף והמיוחד בכל ספר.

בקיץ יש

פעילויות להכרת מילים ממאפייני הקיץ

- אפשר לפתוח את המפגש בשיר משחק המוכר לילדים:
- כדאי לצאת עם הילדים לתצפית במזג האוויר המשתנה, ולהזמין את הילדים לזהות את מאפייני הקיץ בסביבה הקרובה: שמש, חום, נמלים, בגדים קצרים ועוד.

פעילויות אפשריות:

- ✓ נשיים את מאפייני הקיץ בעברית ובערבית.
- ✓ נציע לילדים לאייר או לצלם את מאפייני הקיץ. האיורים/התצלומים ישמשו למשחקי כרטיסים: זיכרון, לוטו, משחק מסלול ועוד.

• פעילות "בקיץ יש..."

- ✓ נשוחח עם הילדים על מאפייני הקיץ – נשיים את דברי הילדים בעברית ובערבית.
- ✓ אפשר לשיר עם הילדים את השיר "מה יש בקיץ?" מאת חיה שנהב.

פעילויות אפשריות:

מתוך החוברת "זמר לך לגיל הרך – שירי עונות"

- נקרא את השיר לילדים – נדגיש את הדברים המוזכרים בשיר: אבטיחים, מלונים, ענבים, ים ועוד. המנחה/הגננת תשיים את הדברים המוזכרים בעברית ובערבית.
- נציג את הפריטים המוזכרים בעזרת תמונות/תצלומים שהוכנו מראש.
- נמחזז את השיר בליווי תמונות.

- נזמין את הילדים להציע תנועה המתאימה להמחיז כל פריט בשיר.
- נשיר את השיר ונלווה אותו בתנועות הידיים אותן המציאו הילדים.

• פעילות "הולכים לים"

- ✓ אפשר לשיר עם הילדים את השיר "כמה מים יש בים?" מאת דורית אראל.

פעילויות אפשריות:

מתוך החוברת "זמר לך לגיל הרך – שירי עונות"

- ✓ נשב במעגל ונאחז ידיים. בחלק הראשון של השיר נתנועע מצד אל צד לפי המנגינה, ובחלק השני נניע את הידיים בתנועות גליות על פי המוזיקה.
- ✓ נעמוד במעגל ונאחז בד תכלת גדול. נחזור על הפעילות הקודמת עם ניעת הבד.
- ✓ נזמין את הילדים לבחור תנועה המתאימה לכל חלק ונלווה את השיר בתנועות אותן הציעו הילדים.

• אפשר לשחק משחק תנועה : "ים – יבשה":

- ✓ נפזר חישוקים במרחב הגן ונזמין כל ילד וילדה לבחור חישוק "ים".
- ✓ נכריז את המילה: "ים" – הילדים יעמדו בתוך החישוק, נכריז את המילה "יבשה" – הילדים יעמדו מחוץ לחישוק.
- ✓ נזמין ילד להיות מנחה המשחק.
- ✓ נכין סמל חזותי/תמונה של ים ויבשה ונשחק את המשחק תוך הנפת התמונה והכרזת המילה בעברית.
- ✓ נדקלם שיר המוכר לילדים כגון: "רצתי" מאת פניה ברגשטיין, ונזמין את הילדים ללכת סביב החישוק שלהם או בין החישוקים תוך כדי דקלום. בסיום הדקלום – יקפצו הילדים לתוך החישוק שלהם או חישוק פנוי.

עוד שיר:

שירים קצרים המסייעים לרכישת השפה

"שיר קיץ" מאת נורית יובל

בתוך שלולית
בתוך גיגית
בתוך קערה
במי הממטרה
אשפוך, ארטיב,
אתיז סביב
כי חם היום נורא.

מה הסיפור?

סיפורים להעמקת משמעות המילים והחווייה

"מרים והים" מאת מיריק שניר

פעילויות אפשריות:

- ✓ רצוי לקרוא את הסיפור בעברית ובערבית.
- ✓ ניתן להמחיש את הסיפור באמצעות אביזרים מתאימים שהוכנו על ידי הילדים:
 - רצוי להמליל את תהליך ההמחזה בעברית ובערבית.
 - אפשר לצלם את ההצגה ולאפשר לילדים לצפות בה.
 - רצוי להשאיר את האביזרים למשחק חופשי במהלך השבוע בגן.
- ✓ רצוי להשאיר את שני הספרים בעברית ובערבית בספרייה הגן לעיון החופשי של הילדים. ניתן לשוחח איתם על המשותף והמיוחד בכל ספר.